

KONNUSLAHDEN KYLÄN JA KYLÄKAUPAN LISÄPALVELUTARVEKARTOITUS

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Peltonen Ritva Sinikka	
Työn nimi Konnuhlahden kylän ja kyläkaupan lisäpalvelutarvekartoitus	
Päiväys	6.5.2013
Sivumäärä/Liitteet	47/4
Ohjaaja(t) Karhu Ullamaija	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Sekatavarakauppa Pentti Kaulamo ja Konnuhlahden kyläyhdistys ry	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kyselyllä Konnuhlahden kyläläisten mahdolliset lisäpalvelutarpeet. Työn toinen ulottuvuus oli selvittää Konnuhlahden menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta sekä kuinka kunta on osallisena kylän toimintaan. Miten ihmisten osallisuus vaikuttaa yhdistystoimintaan? Tavoitteena oli selvittää, kuinka kylä pysyisi elinvoimaisena ja haluttuna asuinpaikkana. Mitä kylän elinvoimaisuus vaatii ja millä keinoilla sitä voi ylläpitää? Alueen elinvoimaisuuteen vaikuttaa muun muassa palvelutarjonta. Kuinka kyläkauppa säilyisi ja pysyisi elinvoimaisena ja näin houkuttelisi uusia asukkaita kylälle? Kylä, joka on elinvoimainen ja pystyy sen toiminnoillaan ulospäin osoittamaan, on myös haluttu asuinpaikka. Uudet asukkaat pitävät kylän ja sen palvelutarjonnan elinvoimaisina.</p> <p>Alkuna opinnäytetyö sai keskusteluista, joita käytiin kyläkauppias Pentti Kaulamon ja yritysneuvojan kesken. Keskustelujen tuloksena oli, että kylällä tulisi tehdä kyselytutkimus, koska sellaista ei ollut aiemmin tehty. Kysely toteutettiin toimintatutkimuksena. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella, jossa kysymyksiin oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Vastausaikana kyselyyn vastasi 55 henkilöä, joka on 20 % kylän asukasluvusta. Vastausten vähäisyyden vuoksi tutkimusta ei voida yleistää, vaan tutkimuksen tulokset kertovat vain vastanneiden mielipiteen.</p> <p>Kyselystä nousi esiin kysymyksiä, joiden pohjalta käytiin keskustelu. Keskusteluun osallistui kyläyhdistyksen aktiiveja ja kunnan edustaja. Keskustelussa koettiin, että kysely selvensi sitä, mitä kyläläiset haluaisivat kyläkaupalle sekä mihin suuntaan kyläkaupan ja kylän kehityksessä olisi tulevaisuudessa mentävä. Kyläkaupalla on keskusteluun osallistuneiden mielestä hyvät palvelut ja kyläkauppa tuo vireyttä Konnuhlahdelle. Haasteena pidettiin kyläyhdistysaktiivien riittävyyttä ja aktiivien työmäärää. Tärkeänä pidettiin myös nettisivujen päivittämistä ja kyläsuunnitelman laittamista näkyviin nettisivuille.</p> <p>Kysely oli omalta osaltaan edesauttamassa, että Kyläkauppa pääsi mukaan Päivittäistavarakauppa ry:n pilottihankkeeseen; Kyläkaupasta yksityisten ja julkisten palveluiden käyttöliittymä. Päivittäistavarakauppa ry:n pilottihankkeen saaminen kyläkaupalle on positiivinen asia Konnuhlahdelle.</p>	
<p><u>Avainsanat</u> Kylä, kyläsuunnittelu, kyläyhdistykset, kylätoimikunnat, osallisuus, kuntalaki. Yhdistystoiminta, yhdistyslaki.</p>	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration			
Degree Programme Degree Programme in Business and Administration			
Author(s) Peltonen Ritva Sinikka			
Title of Thesis ADDITIONAL SERVICE NEEDS ASSESSMENT for KONNUSLAHTI VILLAGE and the VILLAGE SHOP			
Date	6.5.2013	Pages/Appendices	47/4
Supervisor(s) Karhu Ullamaija			
Client Organisation /Partners Sekatavarakauppa Pentti Kaulamo ja Konnuslahden kyläyhdistys ry			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of thesis was to clarify the additional service needs of Konnuslahti villagers. Another purpose was to clarify the past, present and future of Konnuslahti village and how the municipality is present. How does people's participation influence the Voluntary Sector? The aim was to elucidate how the village can remain vital and be desired residence. What does vitality of village require and how can you maintain it? The vitality of area is affected by its service supply. How can villageshop remain and stay vital and so tempt new residents to the area? The village which is vital and can also show it is a desired residence. The new citizens keep village lively and its services vital.</p> <p>This thesis started from discussion with village shopkeeper Pentti Kaulamo and Business Advisor Piia Puotinen. The result of discussion was that an inquiry research should be made because it hadn't been done earlier. Theoretical background for inquiry was action research. Material was collected by questionnaire where multiple choices were given. The reason for this was that answering would be as simple as possible and time would not be obstacle for answering.</p> <p>Questionnaire contained 16 structured questions and one open question. Responses were received from 55 people which accounts for 20 % of the village residents. Research can not be generalized to concern the whole village opinion because there were not enough answers. Research tells only opinion of the respondents.</p> <p>The research brought up some questions on the basis of which a discussion was held. Questions were based on discussion. Participants were actives from Village Association and community members. Participants were satisfied with the survey. Survey did expand awareness of villagers' needs and in which way they should improve service supply. There are good services and villageshop brings vitality to the village in their opinions. The challenge of villagers' is sufficient volume of active Village Association members and their workload. Updating the website and getting village plan to the sites was mentioned.</p> <p>Due to the questionnaire the village shop got involved in the pilot project of the Päivittäistavarakauppa ry; Kyläkaupasta yksityisten ja julkisten palveluiden käyttöliittymä. It was a positive thing for Konnuslahti that villageshop got into pilot project.</p>			
Keywords			
Village, associations, participation, municipal law, village association, village committee, association law			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	6
2	LISÄPALVELUTARVEKARTOITUKSEN TAUSTAA JA TAVOITTEET	7
3	KONNUSLAHDEN KYLÄ JA POIMINTOJA HISTORIASTA.....	9
3.1	Varhainen asutus ja kylän kehityksen historiaa	9
3.2	Kyläyhdistys sekä maa- ja kotitalousseura.....	12
4	KUNTA, KANSALAISTOIMINTA JA OSALLISUUS.....	15
4.1	Kunnan tehtävät ja – päätöksenteko	17
4.2	Yhdistystoiminta ja sen kehittäminen.....	19
4.3	Kylän elinvoimaisuus ja vetovoimaisuus	23
5	KONNUSLAHDEN KYLÄN JA KYLÄKAUPAN LISÄPALVELUTARVEKARTOITUS.....	27
5.1	Tutkimusmenetelmä, kyselylomake ja tutkimuksen aikataulu.....	27
5.2	Aineiston käsittely ja tutkimuksen luotettavuus.....	31
5.3	Vastausten lukumäärä ja vastaajien taustatiedot sekä lisäpalvelutarpeet.....	32
5.4	Keskustelutilaisuus kyläkaupalla ja kyläkoululla.....	36
6	OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTIA, POHDINTAA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ.....	42

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

LIITTEET

LIITE 1	KARTTA KONNUSLAHTI
LIITE 2	KONNUSLAHDEN KYLÄN /KYLÄKAUPAN LISÄPALVELUTARVEKARTOITUS
LIITE 3	SAATEJULISTE
LIITE 4	ARVONTAJULISTE

1 JOHDANTO

Kuinka kylät, maaseudut ja haja-asutusalueet pysyvät asuttuina ja elinvoimaisina? Tähän kysymykseen etsittiin vastausta tässä opinnäytetyössä. Lisäpalvelukyselyn päätavoitteena oli selvittää; 'Mitä lisäpalvelua Konnuslahden kylälle ja kyläkaupalle tarvitaan?' Vastauksen tähän kysymykseen voivat antaa vain alueen asukkaat ja kylällä asioivat henkilöt. Mikä on kylä? Se on ihmisten muodostama asutuskeskittymä, jotka asuvat samalla näkymättömästi rajatulla alueella. Rajan voi määrittää esimerkiksi koulupiiri- jaot. Miten asukkaat hakeutuvat alueelle asumaan? Mitkä ovat syyt, jotka ohjaavat ihmisten toimintaa? Olenko aina asunut alueella? Haluanko parantaa elämänlaatuani? Mitä asioita arvostan elämässäni? Miten kunnantehtävät ja kyläyhdistyksen tehtävät linkittyvät toisiinsa? Kuinka yhdistystoiminta on kehittynyt sekä miten ihminen kokee osallisuutensa yhdistyksiin ja yhteiskuntaan? Näihin kysymyksiin etsittiin myös tietoa.

Opinnäytetyössä keskitytään ensin tutkimuksen taustoihin ja tavoitteisiin. Miksi tähän kyselyyn päädyttiin ja kuka tai ketkä olivat kyselyn takana? Kaikki kyselyt ja selvitykset saavat alkunsa jonkun tai joidenkin tahojen tarpeesta kehittää omaa elinympäristöään tai haluaan ymmärtää, miksi jokin aisa on niin kuin on. Alussa käydään läpi kyselyn pohjana olevan kylän historiaa sekä kylän historiaa osana Suomen historiaa. Luvussa neljä keskitytään yhteiskuntaan, kuntaan, kansalaistoimintaan ja osallisuuteen sekä näiden suhteeseen yhdistystoiminnassa. Mikä ohjaa yksilöä erilaisiin yhdistyksiin? Maaseudun ja haja-asutusalueiden elinvoimaisuuteen voidaan vaikuttaa kyläyhdistysten ja –toimikuntien kautta. Luku viisi käsittelee Konnuslahden kyläkaupan lisäpalvelutarvekartoituskyselyä sekä sen tuloksia. Lisäpalvelutarvekartoitusta tehtäessä käytettiin hyväksi toimintatutkimuksen lähestymistapaa. Aineistoa kerättiin kyselylomakkeella ja lisäksi haastateltiin kyläyhdistyksen aktiiveja sekä aineistoa koottiin myös marraskuussa järjestetyssä keskustelutilaisuudessa, johon osallistui kyläyhdistyksen hallituksenjäseniä, uusi kunnanvaltuutettu ja kunnan perusturvajohtaja. Lopuksi arvioidaan ja pohditaan opinnäytetyöprosessin kulkua. Asetettua tutkimushaastetta pyrittiin ymmärtämään suhteessa Suomen historiaan ja rakenteisiin sekä näiden vaikutuksesta kyläyhteisöön sekä millaisten haasteiden edessä haja-asutusalueet ovat tässä ajassa. Kuinka kyläyhteisöt ovat muodostuneet ja kuinka kylät ovat muuttuneet aikojen kuluessa? Vaikkakin tutkimuksen tavoitteena oli antaa eväitä Konnuslahden kyläyhteisölle ja kyläkaupalle samalla pyrittiin kehittämään kirjoittajan omaa ymmärrystä näissä asioissa.

2 LISÄPALVELUTARVEKARTOITUKSEN TAUSTAA JA TAVOITTEET

Alkusysäys tälle opinnäytetyölle on tullut Kauppias Pentti Kaulamon aloitteesta. Uusyrityskeskus Wäläkyn yritysneuvoja ohjeisti häntä teettämään lisäpalvelukartoituskyselyn Konnuslahden kyläläisille. Wäläkky on Keski-Savon Uusyrityskeskus, joka tarjoaa palveluja yrittäjille ja yrittäjyydestä kiinnostuneille. Kysely oli ajankohtainen, koska kylällä ei ole aiemmin tehty palvelutarvekartoitusta kyselyllä. Kyselyn avulla voidaan kartoittaa, millaisia palveluja kyläläiset toivoisivat saavansa omalta kylältä. Tavoitteena on selvittää, kuinka kylä pysyisi elinvoimaisena ja haluttuna asuinpaikkana. Mitä kylän elinvoimaisuus vaatii ja millä keinoilla sitä voi ylläpitää?

Konnuslahden kyläkaupalla on yksi huone, jossa lisäpalvelua on tarkoitus tarjota. Kyseisessä tilassa on mahdollista tarjota muun muassa kauneudenhoitopalveluja, kampaamo- ja parturipalveluja, hierontapalvelua. Kauppiaan tarkoituksena on tehdä kylälle vahvempi monipalvelukeskittymä, jossa on mahdollista tyydyttää monenlaisia päivittäisiä tarpeita. Samalla kun asiakas hoitaa päivittäistavarahankintansa, hän voi hoitaa postiasioita, nauttia kahvilan antimista, täyttää autonsa tankin ja huolehtia jätteidensä lajittelusta. Kyläkaupalla myydään myös pienkoneita, mönkijöitä, ruohonleikkureita ja muuta sellaista sekä ajovarusteita. Tuotteita tullaan hakemaan kauempaakin, koska kyläkauppa on lunastanut hyvänpalvelun maineen. Kaupalla on myös käytössä tietokone, jolla voi hoitaa päivittäisiä pankkiasioita ja muita netin kautta hoidettavia palveluja. Tämä mahdollistaa sellaisten henkilöiden nettiasioinnin, joilla ei ole omaa netti-liittymää. Nyky-yhteiskunnassa on vahvasti yleistynyt suuntaus, jossa erilaiset yksityisen henkilön käyttämät päivittäispalvelut siirtyvät internetin kautta hoidettaviksi. Näitä palveluja ovat esimerkiksi pankki-, vakuutus-, ja erilaiset Kelan palvelut. (Kaulamo 7.5.2012) (Puotinen 3.4.2012) (K-Extra Pentti Kaulamo.)

Kylänsijainti

Konnuslahden kylä sijaitsee noin 50 km Varkaudesta ja 25 km Leppävirran kylältä. Konnuslahden kylällä on 281 asukasta, mutta kaupan asiointialue kattaa myös Länsi Saamaisen, Puu-ponmäen, Kurjalan ja Mustinmäen kylät. Asukaslukua lisäävät myös alueen runsaslukuiset kesäasukkaat. Kylä on kasvanut järvien keskelle, mikä houkuttelee alueelle paljon loma-asukkaita.

KUVIO 1. Kylän toimintaan vaikuttavat sidosryhmät

Teoriataustaa opinnäytetyön tekemiseen kerätään erilaisista lähteistä liittyen järjestötoiminnan kehittämiseen, maaseudun asuttuna pitämiseen sekä ihmisen osallisuuden yhteiskunnan toiminnassa. Näihin liittyy läheisesti myös kunnan rooli ja mitkä lait ja asetukset ohjaavat kunnan toimintaa. Perehdytään myös kylien ja kyläyhdistysten kehittämiseen. Pyritään ymmärtämään, millaisten erilaisten verkostojen ja yhteyksien keskellä kyläyhteisö elää sekä mihin se on yhteydessä. Yhteden työelämään sai erilaisissa kohtaamisissa ja neuvotteluissa kyläkauppias Pentti Kaulamon kanssa.

3 KONNUSLAHDEN KYLÄ JA POIMINTOJA HISTORIASTA

Konnuslahti sijaitsee Pohjois-Savossa, itäisessä Suomessa, Leppävirran kunnassa, Soisalon saarella ja Vehmersalmeen kulkevan tien varrella. Konnuslahteen kuuluvat myös Petronmäki, Keinälänmäki ja Hartikansalo. Kylä on kasvanut kolmen järven ympärille, jotka ovat Konnuslahti, Palokki ja Suurjärvi. Konnuslahti sijaitsee puhtaan luonnon keskellä, mikä houkuttelee runsain määrin kesäasukkaita. Kesäasukkaat arvostavat puhdasta luontoa sekä hyvää palvelurakennetta. Kylältä löytyy peruspalveluina kyläkoulu, Kyläkauppa K-Extra Kaulamo, josta löytyvät asiainmiesposti, apteekin lääkekaappi, polttoainejakelu ja ekopiste. Kylällä kulkee Kirjastoauto Tilda, jonka tavoittaa kyläkaupalta joka keskiviikko. Kylällä on tarjolla monenlaista palvelua asukkaalle, vesihuollosta, taksista, nuohoustoimesta, tilipalveluihin. Tarjolla on myös lomamökkejä, lemmikkieläinpalveluja, useita marjatiloja, rakennus ja saneerauspalvelua, koneurakointia sekä veneiden myyntiä. Tähän runsaaseen palvelutarjontaan on tarkoitus kartoittaa vielä, mitä lisätarvetta olisi asukkailla ja kesäasukkailla. Lisäpalvelukartoituskysely tehdään kyläkaupalle sekä Konnuslahden kyläyhdistykselle. Asukkaita kylällä on 281 (Konnuslahti kyläyhdistys 2012)(Kaulamo 2012.)

Opinnäytetyöprosessin aikana perehdyttiin Konnuslahteen kirjallisen aineiston avulla sekä kyläläisiä haastatteleamalla. Aluksi on esitetty poimintoja Konnuslahden historiasta. Liikkeelle lähdetään 1500 – luvulta ja päädytään nykypäivään ja millaisia visioita on kyläläisillä omasta tulevaisuudestaan.

3.1 Varhainen asutus ja kylän kehityksen historiaa

Varsinainen asutus Konnuslahden kylällä ja lähialueilla alkoi 1500-luvun alkupuoliskolla, jolloin Kustaa Vaasan vaatimuksesta erämaita pyrittiin asuttamaan. Asiakirjoissa Konnuslahti mainitaan ensi kerran v. 1557. Nimen Konnus alkuperästä on erilaisia selityksiä. Se saattaa liittyä sanaan kontu, joka on tarkoittanut eläinten rehua, heinän tai olkien karikkeita. Sana konnu tunnetaan eestinkielessä, joka tarkoittaa lakeutta tai aukeutta. Toisaalta Pähkinäsaaren rauhan raja v. 1595 kulki Leppävirran alueiden halki. Uskotaan myös näiden rajakiistojen ja ryöstöretkien myötä tulleen sanan konnuus eli Konnus paikannimiin. (Leppävirran kansalaisopiston perinoppiirin ry 1994, 15 – 17.)

Torppien ja tilojen kautta aikaan 1900 – luvulle. Elanto saatiin maasta ja maataloudesta, oltiin omavaraisia. Jyvät jauhettiin viljaksi, eläinten suolet ja rasvat keitettiin saippuaksi, koivuntuhkasta tehtiin lipeää. Vakot ja korvot osattiin tehdä itse. Pellavaa viljeltiin ja jalostettiin kankaaksi asti. Kotieläimet olivat osa toimeentuloa. Aikana jolloin ihmiset saivat elantonsa ja toimeentulonsa maanviljelystä, talkoot sekä naapuriapu olivat osa tavallista elämää ja luonnollista. Kun ihmiset muistelevat talkoita, heille tulee ensiksi mieleen niiden tärkeys. Työt jotka oli tehtävä

tiettyinä aikana, tehtiin porukassa talkoilla ja lopuksi tanssittiin talkootanssit. Näin oletettavasti ihmisille jäi kuva siitä että talkoot ovat kylän parhaaksi ja työn jälkeen on tiedossa huvitteluaikin. (Leppävirran kansalaisopiston perinnepiiri. 1994, 15 – 17, 74 – 75.)

Ruotsi-Suomen suurvalta tarvitsi tehokasta tiedonvälitystä. Suomen puolella postilinjoja oli kolme, joista yksi kulki Viipurista Ouluun Leppävirran kautta. Ensimmäiset tiedot postitalonpojista Konnuslahdella mainitaan 1644. Postin kulkukin kehittyi 1920- luvulla. Posti kuljetettiin pitäjässä hevoskyydillä, silloin Konnuslahden posti jätettiin koulun eteisessä olleeseen laatikkoon. Vuosikymmentä myöhemmin oli siirrytty jo autokyytiin. Anomuksesta ja postin painosta riippuen oli mahdollista saada myös postin kotiinkanto. Kolmekymmentä luvun lopussa posti siirtyi pois koululta Canthin kauppaan, jossa se säilyi aina 1992 vuoteen saakka. Samana vuonna postitoiminta siirrettiin Kaulamon Kyläkaupan yhteyteen. (Leppävirran kansalaisopiston perinnepiiri. 1994, 131 - 136.)

Kauppa ja lääkintähuolto

Varmaa tietoa kaupan rakentamisesta Konnuslahdelle ei ole, mutta arvellaan sen tapahtuneen 1800 – luvun lopulla. Ensimmäinen kauppa oli maantien varrella lähellä kansakoulua. Pieni punaiseksi maalattu rakennus yhdellä ikkunalla, joka oli maantien puolella. Valona oli öljylamppu ja lämpöä antoi puu-uuni. Hyllyillä oli pakkoja aivinaa ja palttinaa sekä flanellia ja pumpulia. Irrotavarana myytiin jauhoja ja sokeria. Seinillä riippui lyhtyjä, huopokkaita, hevosenkenkiä, peltisankkoja, sahoja sekä muuta tarpeellista tavaraa. Ajan myötä valikoimat kasvoivat. Sotien jälkeen kylälle saatiin toinen kauppa, tien toiselle puolelle koulun läheisyyteen. Uuden kaupan varustus oli ajanmukainen kylmiöineen ja pakastimineen. Sieltä sai hedelmiä, jäätelöä, makkaroihin ja säilykkeitä. Valikoimaan kuului apulannat, siemenet sekä maatalouskoneet. Kauppias aloitti myös kauppa-autotoiminnan 1956, näin pitäjille saatiin sama valikoima kuin kaupasta. Marraskuussa 1962 Kauppias O.H. Kokkonen myi liiketoiminnan Tapio Kaulamolle, Pentti Kaulamon isälle. (Leppävirran kansalaisopiston perinnepiiri. 1994, 141 - 145.)

Lääkintähuoltoa 1800 – luvulla oli pappilan eteisen nurkasta löytyvä lääkekaappi. Ennen kuin terveydenhuolto oli järjestettyä, kylillä tultiin omillaan toimeen. Petronmäkeen valmistui terveyskeskus 1951. Sitä ennen kätilöt ja terveystisaret liikkuvat kylillä polkupyörällä, suksilla tai linja-auto kyydillä. Nykyaikana liikkuvat palvelun tarvitsijat. Lähin terveyskeskus on Leppävirran kirkonkylällä. Paluuta entiseen on Konnuslahden Kyläkaupalta löytyvä lääkekaappi, joka palvelee kyläläisiä käsikauppälääkkeissä. Toiveena on, että kehitys kulkee siten että kylille saadaan tuotua palveluja sen sijaan että ne keskitetään kaikki kirkolle. Tämä on kuitenkin ristiriidassa kunnan omiin linjauksiin. Kunnan tavoitteena on keskittää, ei hajauttaa toimintaa. (Leppävirran kansalaisopiston perinnepiiri. 1994, 227 - 234.) (Kaulamo 1.9.2012.)

Koulu, kirjasto ja harrastetoiminta

Kinkeripöytäkirjojen mukaan Konnuslahdella oli ollut vuonna 1859 yksi entinen pyhäkoulu, tämän lisäksi perustettiin kaksi uutta. Vuonna 1866 pyhäkoululaisia oli jo 87 kappaletta. Kristillistä opetusta annettiin näissä sunnuntaikouluissa. Opettajina olivat pääasiassa miehet, mutta 1900-luvulle tultaessa alkoivat naisetkin toimia opettajina. Pyhäkoulu toiminta jatkui ahkerana 1970 – luvulle asti. Pyhäkoulussa lapset ja nuoret saivat ensimmäisen kosketuksen lukemisen opetteluun. Konnuslahden koulun johtokunta kokoontui koulun perustamiskokoukseen 29.6.1900 ja koulu aloitti toimintansa 20.8.1900. Keisarillisen Suomen senaatin Kirkkoasian toimikunta määrätti koulua koskevat asiat, jonka mukaan opettajan työstä korvattiin 100 mk vuodessa. Konnuslahden koulun ensimmäisenä kouluvuonna oppilaita oli 38 kpl, joista tyttöjä oli 21 ja poikia 17. Koulu valmistui nykyiselle paikalleen Mansikkaharjulle vuonna 1905. Sijainti oli sopiva opettajan viljellä, sekä rantaan oli lyhyt matka, jottei koulun lämmityshalkojen rahti olisi tullut kalliiksi. Koulua laajennettiin ja peruskorjattiin vuonna 1960 – 1961, jolloin valmistui mm. kirjastohuone sekä vesijohto – ja viemäriverkosto. Koulun uudesta kaivosta huolimatta vesi oli rautapitoista. Tämä korjaantui vasta vuonna 1991, jolloin otettiin käyttöön pohjavesi. Konnuslahden ongelmana on ollut rautapitoinen vesi. Tästä johtuen pohjavesihanke lähti liikkeelle 1988. Vesiosuuskunta rakensi talkootyönä vedenottamon. Rakennusvaihe valmistui 1991, jolloin putkilinjaan liittyjiä oli 38, myöhemmin putkilinjaan on liittynyt lisää talouksia. (Leppävirran kansalaisopiston perinnepiiri. 1994, 151 – 194, 148 – 150, 242 –243.)

Konnuslahden kirjasto sijaitsi koululla vuodesta 1929 alkaen, jolloin myös oli tullut voimaan oikeus lainata kirjoja maksutta. Alkuun kirjastolla oli käytössä 84 sidettä. Vuoden 1942 alusta alettiin pitää lainaajakortistoa. Kuusikymmentä luvun koulujen lakkautusten myötä koulujen sivukirjastot lakkautettiin. Kylien kirjastoja korvattiin kirjastoautoilla vuoden 1968 alusta alkaen. Konnuslahdella on ollut vilkasta Kansalaisopistotoimintaa lukuvuodesta 1967 – 1968 alkaen. Konnuslahti sähköistettiin 1950 – luvulla. Tämä oli iloinen ja kehitystä edistävä tapahtuma. Kun talo sähköistettiin, niin siellä juotiin kahvit ja urakan lopuksi pidettiin valojuhlat. (Leppävirran kansalaisopiston perinnepiiri. 1994, 223, 235.)

Konnuslahden jääraviperinteet

Hevonen oli välttämätön apu maataloilla. Konnuslahden kylä sijaitsee järvisellä alueella, tämä on ollut jääraviperinteitä ylläpitävä ja edistävä asia. Jäätyneitä järvenselkiä pitkin oli helppo matkustaa Varkauteen ja Kuopioon. Viittatiet jouduttivat matkaa ja ne olivat suunniteltuja ja valvottuja. Sääntönä oli mm. että joka kolmas viitta oli tehtävä niin paksusta nuoresta koivusta, jotta siitä pystyisi tarvittaessa tekemään aisan rekeen. Kylän keskeinen sijainti on vaikuttanut perinteisen jääraviradan sijoittumiseen Suihkonlahdelle. Leppävirran Hevosystävien seuran pöy-

täkirjoista ilmenee Konnuslahden olleen viimeinen kunnan kylistä, jossa jääroveja järjestettiin. Viimeiset ravit olivat vuonna 1976, jonka jälkeen jääravit on pidetty Kalmalahdella Leppävirran kirkonkylällä. Kylällä on ollut myös vireätä urheilutoimintaa. Soisalo hiihtojen lähtö- ja maali- paikkana sijaitsee Konnuslahden järvenselällä. Soisalo hiihdot on tunnettu laajasti myös valtakunnallisesti. Kylällä harrastettiin joukkuelajeina pesä- ja lentopalloa. 1940- luvun lopulla Konnuslahteen perustettiin Virin alaosasto, jossa harrastettiin yleisurheilua ja hiihtoa. Naishihtäjät toivat kylälle useita SM-mitaleja 1960 – luvun lopulla. Suomessa maaltamuutto yleistyi 1960 ja -70 luvuilla, jolloin asukasmäärät vähenivät maaseudulla ja kylissä. Asukastiheys laski, joka taas vaikutti kylien elinvoimaisuuteen ja harrastajienmäärään. Kehitys on kulkenut toimintojen keskittämiseen hajauttamisen sijasta. (Leppävirran kansalaisopiston perinnepiiri. 1994, 250 – 253, 290 - 296.)

3.2 Kyläyhdistys sekä maa- ja kotitalousseura

Nuorisoseura perustettiin 1932, jossa yleensä pidettiin ohjelmallisia kuukausikokouksia. Yleissä iltamissa käsiteltiin raittius- ja kansanopisto aiheita. Toiminta hiipui vuosiluvun loppuun, jolloin aloitteli toimintaansa maamiesseura, yhdistyksen nimenä tänä päivänä on maa- ja kotitalousseura. Konnuslahden maamiesseuran toiminta muuttui itsenäiseksi toiminnaksi 1945. Heidän tarkoituksenaan oli maanviljelyksen ja karjanhoidon parantaminen sekä kotiteollisuuden edistäminen. Seuratalo valmistui lahjoituksin ja talkoovoimin. Talolla järjestettiin kurseja, iltamia, tansseja, tanhuja sekä kuoroharjoituksia. Seura hankki 1960 ja -70 luvuilla maatalouskoneita yhteiskäyttöön. Konnuslahden kylätoimikunta perustettiin vuonna 1979. Toimialueeksi muodostui silloinen koulupiirijako Konnuslahti, Hartikansalo, Petronsalo sekä Keinälänmäki. Toimikunta edustaa kylää kunnan hallintoon päin. Toimikunta valitaan kahden vuoden välein kyläkokouksessa. Tärkeimpiä kehittämiskohteita on ollut urheilukenttä, koulu, sekä maamiesseurantalon kunnostaminen. Yksi vilkkaimmista vuosista on ollut 1989, jolloin oli Leppävirran kunnan 350-vuotisjuhla. Silloin kylätoimintapäivien yhteydessä pidetyt Savonkieliset iltamat pääsivät jopa Helsingin Sanomien palstoille. (Leppävirran kansalaisopisto perinnepiiri. 1994, 274 – 284, 302 – 303.)

Haastattelukeskustelu Konnuslahden kyläkaupalla

Vuosien hiljaiselon jälkeen kyläyhdistyksen toiminta on virkistynyt 2000 – luvun alussa. Keskustelussa kyläkaupalla käytiin läpi tapahtumia ja tulevaisuuden visioita. Keskusteluun osallistui Kyläyhdistyksen varapuheenjohtaja Pentti Kaulamo, yhdistyksen jäsenen Katri Thitz sekä Maa- ja kotitalousseuran jäsen Keijo Kankkunen. Aluksi käytiin läpi seurantaloon lähimenneisyyttä. Maa- ja kotitalous-seurantalolla on ollut kyläläisten tapahtumia tasaisesti. Tällä hetkellä seurantaloa käytetään perhejuhliin ja liikuntatapahtumiin. Seurantalolla on liikuntasali, jossa voi pelata sählyä ja pitää jumppatuokioita. Tilaa käyttää myös seurakunnan lapsikerho. Maa- ja kotitalo-

usseurantalolla on perhejuhliin vuokrattavana pöytäliinoja ja astiastot. Heitä voi myös vuokrata suurikokoista telttaa perhejuhlien lisätilaksi. Kylän oma metsästysseura järjestää seurantalolla hirvipeijaisia. Heillä on myös kunnan kanssa yhteistyötä seurantaloon salin käytöstä Konnuslahden koulun oppilaiden liikuntatilana, koska koululla ei ole suurta tilaan käytettävänä tähän tarkoitukseen. Soisalo-opisto on myös järjestänyt seurantalolla jumppaa. Tällä hetkellä ei ole vaki- tuista vuoroa jumppavetäjän puuttumisen vuoksi. Joka vuosi järjestettävät Soisalo hiihdot käyt- tävät myös seurantaloa tapahtuman järjestelyihin. Näihin hiihtojärjestelyihin on nimetty oma järjestelytoimikunta, joka yhteistyöllä ja talkoilla vastaa Soisalo hiihtojen järjestelyistä omalta osaltaan. Hiihtojen kilpailukanslia on seurantalolla ja lähtö tapahtuu Konnuslahden edustalla Konnuslahden jäällä. Pisin hiihtomatka on 65 km. Toimintaan osallistuvat myös kyläyhdistyksen jäsenet. Lapsille on vuosittain järjestetty myös Nappulahiihdot. Seurantaloon salia on käytetty myös kyläläisten yhteisten elokuvailtojen paikkana. (Kankkunen, Kaulamo, Thitz 1.9.2012.)

Kyläyhdistys on omilla kotisivuillaan listannut tavoitteisiin kylän kehittämisen, kyläkoulun säilyt- tämisen, palvelutarjonnan parantamisen, pysyvän asutuksen lisäämisen, viihtyvyyden paranta- misen ja yleisten tapahtumien järjestämisen. Näissä tavoitteissa yhdistys on melko hyvin pääs- syt tavoitteeseen. Kyläyhdistyksen puolella on ollut osittain samoja tapahtumia kuin Maa- ja ko- titalousseuralla. Kyläyhdistyksen tapahtumat ovat keskittyneet viime vuosina enemmän kylä- kaupalle, jossa on pidetty tapahtumia läpi vuoden. Eräänä tapahtumana mainittiin kylän äideille järjestetty äitienpäivätapahtuma. Halukkaille äideille oli järjestetty mönkijäsafari Mustinmäen laavulle, jonne oli järjestetty lastenhoitoa sekä Pellepositiivi viihdyttämään lapsia. Kylätoimi- kunnan lähi vuosien suurin ponnistus on ollut kylän yhteisen uimarannan kunnostus. Kustan- nuksia on kertynyt laiturista, ruoppauksesta ja rantahiekasta. Tämä urakka oli saatu valmiiksi kesällä 2011. Tapahtuma oli kerännyt runsaasti talkoolaisia kylältä, kyläläiset olivat kokeneet tämän asian tärkeäksi sekä kyläläisiä yhdistäväksi. Rahaa kylätoimikunta on kerännyt uimaran- nan kunnostustöihin pitämällä myyntipöytää erilaisissa kyläyhdistyksen omissa tapahtumissa, jotka ovat myös keränneet väkeä myös lähiseudulta. Kyläyhdistyksen jäsenmaksutuotot on myös käytetty uimarannan kunnostamiseen. Rahoitusta on myös saatu leppävirtalaiselta Man- sikka ry:ltä. (Kankkunen, Kaulamo, Thitz 1.9.2012.)

Kyläkaupalla tapahtuu läpi vuoden. Vuoden aloittaa uuden vuoden vastaanottajaiset, joissa on ollut ohjelmaa sekä tietysti iletulitus. Keväällä juhlitaan kesänavajaisia toukokuun viimeisenä viikonloppuna. Kesäisin on ollut rantakalatapahtuma, joka on ollut ohjelmallinen tiedotustapah- tuma. Paikalle on kutsuttu asiantuntijoita kertomaan haja-asutusalueella asuville kulloinkin hei- tä koskettavista ajankohtaisista tapahtumista ja uudistuksista. Aiempina kesinä on ollut tiedo- tusta mm. jätevesiasiaista sekä ekopisteen tärkeydestä. Kesällä 2012 tapahtuman korvasi Voi- miamieskilpailu. Juhannuksena on poltettu yhteinen juhannuskokko. Puut tähän yhteiseen ju- hannuskokkoon on saatu kylän yhteisillä talkoilla. Talkoilla on siivottu ja raivattu kylän läpi kul-

kevan tien pientareet. Raivauksessa kertyneet puut ja risut on talkoilla sitten kuljetettu juhannuskokko paikalle. Tätä kokkoa on pystynyt ihailemaan juhannuksena uimarannan lähellä olevalta sillalta. Talvisin kyläyhdistys on ollut mukana kyläkoulun jääkiekkokaukalon huolto- ja puhdistustöissä. Eräs kyläläinen on hankkinut jäädytyskoneen, jolla pystyy jäädyttämään jään. Kunnalta on saatu jäädytyskoneen polttoainekuluihin korvausta. Lumenluontitalkoissa on ollut useita kyläläisiä mukana. Hoidetussa kaukalossa on koulunlapsien ja kyläläisten hyvä luistella. Kylän koulussa on lähivuosina ollut noin viisikymmentä lasta. (Kankkunen, Kaulamo, Thitz 1.9.2012.)

Keskustelijoilta löytyi seuraavia visioita tulevaisuuteen. Olisi tarpeen järjestää kyläläisiä yhdistäviä tapahtumia. Eräs ehdotettu tapahtuma oli mönkijäsafari, johon olisi mahdollisuuksia kylällä. Kauppias Kaulamo järjestää mönkijäsafareja, joten hänellä on laitteet ja varusteet suuremmalle joukolle. Samalla keskusteltiin yhteislaulutilaisuudesta, joka voitaisiin pitää maamiesseurantalolla. Kyläkaupalle ehdotettiin pidettäväksi elojuhla elokuun ensimmäisenä viikonloppuna. Tahtoa löytyi myös informatiivisille tapahtumille kesän aikana, joita oli aiemmin pidetty esimerkiksi jätevesiasiasta sekä ekopisteen käytöstä. Itse kauppias Pentti Kaulamolla oli visiona laajentaa kauppatoimintaa, tähtäimessä oli vuodet 2015 – 2016. Samalla hän puhui vahvasti palvelukeskittymistä haja-asutus alueilla. Tulevaisuutta haja-asutusalueilla on monipalvelukeskittymät, joissa yksityisetkin yrittäjät pystyvät tarjoamaan palveluitaan. Monipalvelukeskittymillä ymmärrettäisiin esimerkiksi kyläkaupat, jotka tarjoavat postipalvelua, polttoaineenjakehua, eko-palvelua, päivittäistavaraa sekä muita päivittäisiä palveluja. Näin palveluita pystytään tarjoamaan lähellä ihmisten asuinpaikkaa haja-asutusalueilla. Tämä edistäisi ihmisten asumista maaseudulla ja silti he saisivat tarvitsemansa lähipalvelut. Yksi esimerkki tällaisesta palvelukeskittymästä on Pudasjärvellä sijaitseva juustola, joka on ottanut yllä mainittuja palveluja tukemaan omaa alkuperäistä palvelutoimintoaan eli juustolaa. Kyläläisillä oli vahvana visiona pitää Konnuslahti elävänä ja asuttuna. Heidän mielestään tähän tarvitaan jonkinlaista tahtotilanmuutosta myös kunnan taholta sekä yhteistä tahtotilaa pitää kylät elinvoimaisina ja hyvinä asuinpaikkoina. (Kankkunen, Kaulamo, Thitz 1.9.2012.)

4 KUNTA, KANSALAISTOIMINTA JA OSALLISUUS

Yhteiskunnallisen elämän kehittyminen alkoi maassamme vuosituhsia sitten. Silloin kun ihmiset lakkasivat vaeltamasta ruuan perässä ja ihmisheimot hokkasivat ruveta käyttämään hyödykseen marjojen ja juurien keräilyä sekä maanviljelystä. Kun ihmiset asettuivat aloilleen, se mahdollisti erilaisten ammattien syntyminen sekä työnjaon. ”Yhteiskunnallinen elämä on siis seurausta elinkeinojen kehittymisestä”. ”Yhteiskunnallinen elämä on ihmisten sopeutumista fyysiseen ja sosiaaliseen elinympäristöönsä” (Koskela & Passoja 2007, 8). Tätä sopeutumista auttavat erilaiset sosiaaliset instituutiot. Sosiaaliset instituutiot huolehtivat yhteiskunnan sisäisestä ja ulkoisesta järjestyksestä. Kaikki olemassa olevat yhteiskunnat pohjautuvat sosiaalisiin instituutioihin, sillä jos ne puuttuvat tai eivät toimi tehokkaasti seurauksena on yhteiskunnan sekasorto. Sosiaalinen eli yhteiskunnallinen järjestelmä sen toiminta ja kehittyminen takaavat yhteiskunnan jatkuvan kehittymisen. Jatkuva kehittyminen takaa sen, etteivät vanhat sosiaaliset instituutiot jarruta yhteiskunnan kehittymistä, ja siten estä talouselämän kehittymistä, joka puolestaan tukee yhteiskunnan rakenteiden ylläpitoa esimerkiksi koululaitosta ja terveydenhuollon toimintaa. Yhteiskuntatieteiden näkökulma instituutioihin on niiden sitoutuminen vallitsevaan aikaan, kulttuuriin ja yhteiskunnan olosuhteisiin. Instituutiot syntyvät kollektiivisen vallinnan kautta eivät yksittäisten yksilöiden pyrkimysten seurauksena. Ihmisillä on taipumus uskoa instituutioiden pysyvyyteen ja muuttumattomuuteen. Instituutiot ovat kuitenkin oman aikansa luomuksia ja sille ajalle tarkoituksenmukaisia. ”Yhteiskunta määrittää rajoiltaan määräksi alueeksi, jota hallitsevat siellä asuva väestö.” (Koskela & Passoja 2007, 9). (Suomisanakirja 2012).

Silloin, kun Suomi itsenäistyi, kansalaisten pääelinkeino tuli maataloudesta. Vientituloja saatiin puunjalostuksesta ja metalliteollisuudesta. Suomalaiselle yhteiskunnalle ja sen kehitykselle oli etua hallintokoneistosta, joka oli otettu käyttöön jo Ruotsin vallan aikana. Hallintokoneiston eri osa-alueisiin kuului muun muassa puolustusvoimien ja kouluverkon kehitys. Kouluverkon kehityskulu Suomessa on alkanut vuonna 1863, kun Cygnaeus ehdotti maaseudulle kyläkouluja. Vuonna 1866 tuli voimaan Kansakouluasetus, joka velvoitti kaupungit perustamaan kansakouluja. Tällöin kirkolla oli vielä merkittävä osa koulujärjestelmässä. 1860-luvulla kirkko huolehti alkukouluista maaseudulla ja koulutoimi kaupungeissa. Vuonna 1917 Valtiovalta ratkaisi että alkuopetus siirtyi kunnalliseen opetustoimeen. Vuonna 1921 säädetty oppivelvollisuuslaki siivitti kansakoulujen perustamista ympäri Suomen. Vuoteen 1937 mennessä jokaisessa yläkoulussa oli alakoulu myös maaseudulla. Yleinen oppivelvollisuus mahdollisti elintasoerojen kaventumisen, jotka olivat valtavat Suomen itsenäistymisen aikoihin. Koululaitos kehittyi vaiheittain ja viimeisenä koulunsa saivat pienimmät ja syrjäisimmät kylät. Yhteiskunnan rakennekehityksen seurauksena, muuttoliike kaupunkiin, koulujen lakkautus etenee päinvastaisessa suunnassa. Yhtenä kylätoimikuntien ja – yhdistysten päämääränä on ollut kylän oman koulun säästäminen.

Koulun säästämisen ehtona on usein ollut riittävä asukastiheys alueella. Kyläkoulujen säästämisen haasteina on ollut myös vanhojen rakennusten korjaamisen kalleus. Näissä tilanteissa kunnissa on turvauduttu oppilaiden sijoittamiseen läheisiin kyläkouluihin, joihin oppilailta on lain mukaan mahdollisuus saada koulukuljetus. (Peltonen 2002.)

Kylätoimikuntien alku ja kehitys

Kylätoimikunnat ja Suomalaisen kyläliikkeen syntyajat ovat 1960 -1970 luvuilla. Kuusikymmentä ja seitsemänkymmentä luvuilla Suomessa oli suuri rakennemuutos. Maatalouden koneellistuksessa työväen tarve väheni. Ihmiset muuttivat työn ja toimeentulon perässä kaupunkiin ja asutuskeskuksiin. Teollisuuskaupungit tarvitsivat työväkeä, joka houkutti maaseudulla työttömiksi joutuneita henkilöitä. Näihin suuriin muuttovuosiin ajoittuu myös suomalaisten kylätoimikuntien synty. Maalle jäänyt väestö halusi pitää kylät elinvoimaisina ja haluttuina asuinpaikkoina. Maanviljelyn ja karjatilojen lisäksi tarvittiin muunkinlaista toimeentuloa, jotta kyläläisille olisi töitä ja toimeentuloa. ”Vuonna 1976 professori Lauri Hautamäki Helsingin yliopistosta käynnisti projektin ”Kylätutkimus 76” (Halhead 2004, 12). Projektin tarkoituksena oli herättää uudenlainen organisaatio kylätoimikunta. Heidän tarkoituksenaan oli koordinoida kylien vähenevää työvoimaa. Sen ajan kylissä toimi monenlaisia ryhmittymiä ja yhdistyksiä, joissa saattoi jopa toimia samat henkilöt. Hautamäen tarkoituksena oli koordinoida ihmisten kyky ja tahto toimimaan keskitetysti oman kylän hyväksi. Hän kiersi monissa maakunnissa ja sen seurauksena kylätoimikuntien määrä alkoi kasvaa. Professori Hautamäki esitti myös, että kylien ja kuntien suunnittelua tulisi yhtenäistää. Tämän ajatuksen seurauksena syntyi liike, joka pyrki vakuuttamaan kylätoimikuntia vakiinnuttamaan asemansa lakisääteisenä yhteisönä eli kyläyhdistyksinä. Muutosta kylätoimikunnasta kyläyhdistykseksi pidettiin tarpeellisenä, koska yhdistykset voivat käyttää julkista rahoitusta hankkeissaan. Talouden rakennemuutoksessa alkutuotannon osuus on vähentynyt kaksituhattaluvulle tullessa. Jalostuksen ja etenkin palveluiden osuus bruttokansantuotteesta on kasvanut. Kyläyhdistysten roolia on jaoteltu ensimmäiseen sukupolveen, joka keskittyi puolustamaan kylän etua, vastustamaan koulun lakkautusta sekä keskittymään erilaisiin virkistysprojekteihin. Toisen sukupolven tunnusmerkeinä on pidetty kasvavassa määrin osallistumista palvelusten tuottamiseen. Tärkeä piirre on, että edelleenkin toimitaan vapaehtoisuuden pohjalta. Toiminta keskittyy enemmän kolmannen sektorin kuin yrittäjyyden piiriin. (Halhead 2004, 13, 26.)

Kylätoimikuntien ja – yhdistysten toiminnan esteitä voivat olla liian suureksi koettu työmäärä, aktiivisten osallistujien vähyys. Nämä tekijät vaikuttavat siihen, että aktiiviset henkilöt kokevat että työtehtävät kerääntyvät samoille henkilöille. Aktiivisiin ihmisiin vaikuttaa yleisesti muun yhteisön aktiivisuus tai passiivisuus. Aktiivinen yhteisö tuottaa aktiivisia henkilöitä ja tekijöitä. Passiivinen ympäristö syö aktiivistenkin aktiivisuuden. Kylätoiminnan aktiivisuuteen vaikuttaa

myös kyläläisten ikärakenne, nuoret ja energiset ihmiset haluavat saada aikaan muutosta. 2000 – luvulla olisi järkevää, että pienet kyläyhdistykset verkostoituisivat lähikylien kanssa ja katsoisivat, mitä ne pystyisivät tekemään yhdessä koko alueen hyväksi. Laajemman vaikutuspohjan myötä toimijat kokisivat saavansa tukea ja kuuluvuutta niukista kunnanvaroista päätettäessä. Kylällä toimijat arvottavat yhteistentilojen ja harrastuspaikkojen rakentamista sekä kaavoituksen ja kunnallistekniikan parantumista. Merkittävänä tekijänä yhteishengen kannalta pidettiin tiedonvälitystä kyläläisten välillä. Kylillä tulee ottaa huomioon kaikenlaisen kannattavan yrittäjällisyyden tukemista ja kannattamista, maatalouden rinnalla. On huomioitava, ettei kyliä tule kehittää vain nykyisten asukkaiden näkökulmasta vaan on otettava huomioon tulevaisuuden rakentajat ja asukkaat. On pyrittävä innovatiivisiin ratkaisuihin ja uusiin palvelukokonaisuuksiin joita 2000 – luvulla on käytettävissä. (Laurila 1993, 41 – 63.)

4.1 Kunnan tehtävät ja – päätöksenteko

Suomen valtio koostuu kunnista, joille on annettu oikeus ja vastuu osasta perusjärjestelmän toiminnoista. ”Lain mukaan kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa ja sille laissa säädetty tehtävät.” (Kuntalaki, 2§). Kunnan päätösvaltaa käyttää asukkaiden valitsema valtuusto. Valtuustot valitaan joka neljäs vuosi kunnallisvaaleilla. Kuntalain (17§) mukaan kunnan toimielimiä ovat valtuuston lisäksi kunnanhallitus, lautakunnat ja johtokunnat sekä niiden jaostot ja toimikunnat. Kunnanhallitus on kunnan toimielin, joka vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta. Hallituksen vastuulla on valtuuston päätösten valmistelu, täytäntöönpano sekä päätösten laillisuuden valvonta. ” Kunnanhallitus valvoo kunnan etua ja, jollei johtosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa”,(Kuntalaki, 23§). Kuntalain mukaan (24§) kunnanjohtajalla tai pormestarilla on oikeus käyttää puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta sekä saada kunnan viranomaisilta tietoja ja asiakirjoja nähtäväkseen. (Kuntalaki 2012).

Kunnan pyrkimyksenä on edistää asukkaiden hyvinvointia ja kestävä kehitystä alueellaan. Edustuksellinen demokratian lisäksi on löydetty käytäntöjä, miten kuntalaiset voivat vaikuttaa itseään koskettaviin asioihin. Kyläyhdistys on yksi esimerkki kuinka kansalaiset voivat vaikuttaa. Kyläyhdistys on linkki kuntalaisten ja kunnan virkahenkilöiden sekä vastuuhenkilöiden välillä. Kyläyhdistyksen tarkoituksena on pystyä vaikuttamaan oman kylän elinvoimaisuuteen. Yhdistys on oman kylän äänitorvi, joka vie kylälle ja sen asukkaille tärkeitä asioita eteenpäin. Kyläläiset itse ovat oman kylänsä ammattilaisia. Kuntalain (27§) mukaan valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunta voi vapaasti päättää siitä, miten se tämän velvollisuutensa käytännössä toteuttaa. Kunnanvaltuustot kuten myös kaupunginvaltuuston edustajat valitaan joka neljäs vuosi. Tällöin kuntalaisilla on mahdollisuus itse vaikuttaa kotikuntansa valtuuston kokoonpanoon. Yksittäisen kansalaisen suorat vaikutusmahdollisuudet yksittäisiin päätöksiin ovat näin rajatut. Kansalainen voi vaikuttaa itseään ja kyläänsä koskevissa asioissa kunnanvaltuuston jä-

senien kautta. Tässä yksittäinen kyläläinen voi käyttää apunaan esimerkiksi kyläyhdistyksen painokkaampaa ääntä. Yhdistys on enemmän kuin yksittäinen kansalainen. (Suomen Kuntaliitto 2012.)

Suomessa kunnalle on osoitettu laissa säädettyjä sekä vapaaehtoisia tehtäviä. Kansalaisten peruspalvelut ovat kunnan järjestettävä. Tärkeimpiä tehtäviä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon, opetus- ja sivistystoimen sekä ympäristöön ja tekniseen infrastruktuuriin liittyvät tehtävät. Yhteiskunnan infrastruktuuri eli perusrakenne muodostuu palveluista ja rakenteista, jotka mahdollistavat yhteiskunnan toiminnan. Infrastruktuuri jakautuu sosiaaliseen ja tekniseen. Laissa säädettyt tehtävät kunta voi hoitaa itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Näihin laissa säädettyihin tehtäviin läheisesti liittyvät toiminnot kunta voi ostaa myös yksityiseltä sektorilta. (Suomen Kuntaliitto 2012.)

Kuntien terveyspalvelut ovat sekä ennalta ehkäiseviä että vastaavat myös kuntalaisten perusterveydenhuollosta. Kuntalaisille tarjotaan myös erikoissairaanhoidoa sekä hammashuoltoa. Elinympäristön terveyttä vaalitaan ja edistetään erilaisin lainsäädännön keinoin. Kunnan tehtäviin kuuluu maankäytön suunnittelua ja rakentamisenvälvontaa. Erilaisiin rakennushankkeisiin myönnetään ympäristölupia sekä näiden lupien määräämiä ehtoja valvotaan. Kunnan vastuulla on valvoa kuntalaisen oikeutta hyvään elinympäristöön. Kuntalaisen elinympäristöön kuuluu asuntopolitiikka, julkinen rakentaminen, liikenneväylien ylläpito, joukkoliikenne, jätehuolto, puistot ja ulkoilualueet. Kuntien maankäytöllä ja rakennusvalvonnalla pyritään hyvään elinympäristöön sekä edistetään kestävästä kehitystä ja valvotaan rakentamisen laatua. Hyvän elinympäristön valvontaan kuuluvat myös huolehtiminen kunnan vesihuollosta, sähköntuotannosta sekä jätehuollosta. Kunnan huolehdittavina on myös sosiaalihuollon tehtäviä kuten lasten päivähoito, vanhustenhuolto sekä vammaispalvelut. Kunnat ylläpitävät peruskouluja, lukioita, ammattioppilaitoksia ja ammattikorkeakouluja. (Suomen Kuntaliitto 2012.)

Lakisääteisiä kuntayhtymiä on kolmenlaisia. Näitä ovat sairaanhoitopiirit, erityishuoltopiirit ja maakuntien liitot. Lakisääteisten kuntayhtymien lisäksi kunnilla on useita vapaaehtoisia kuntayhtymiä. Esimerkkinä voi mainita Savonia – ammattikorkeakoulun kuntayhtymä. Tämän kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Iisalmi, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti ja Varkaus. Näiden vapaaehtoisten kuntayhtymien ylin päätöksistä tekevä taho on valtuusto. Valtuuston jäsenet ovat lähinnä jäsenkuntien nimeämiä kunnanvaltuutettuja. (Suomen Kuntaliitto 2012) (Savonia 2012).

Vapaaehtoisia tehtäviä kuten liikunta- ja museopalveluja kunta voi ottaa hoitaakseen kunnanvaltuuston päättämässä laajuudessa. Näihin vapaaehtoisiin tehtäviin kuuluvat myös aikuiskoulutus-, taideopetus-, kirjasto-, kulttuuri-, nuorisotoimi, liikunta- ja vapaa-ajanpalvelut. (Suomen Kuntaliitto 2012).

Kunnat haluavat olla mukana edistämässä elinkeinopolitiikkaa sekä näin myös työllisyyttä kunnassa. Kunnan intresseissä on edistää työllisyyttä ja näin lisätä verotuloja alueellaan. Kerättävillä veroilla ja maksuilla kuntalaisten palvelut taataan. Tietoyhteiskunnan kehitys auttaa kuntalaisia ja kuntia pysymään kansainvälisesti kilpailukykyisinä ja osaltaan tietoyhteiskunnan kehitys varmistaa kunnan ja kansalaisen elinmahdollisuudet. Kunnat menestyvät paremmin jos ne pysyvät hyvään seudulliseen yhteistyöhön kustannuksiltaan raskaiden rakenteiden osalta esimerkiksi erikoissairaanhoidon järjestäminen. Kuntien tärkein kehittämisaikana on keskittyä ennalta ehkäisyyn terveydenhuollossa sekä sosiaalihuollossa. (Suomen Kuntaliitto 2012).

4.2 Yhdistystoiminta ja sen kehittäminen

Yhdistystoiminnassa korostuu osallistujien oma aktiivisuus. Suomessa on kautta historian arvostettu kansalaisten, siten myös kyläläisten tahtoa järjestää, hoitaa ja vaikuttaa itseään koskevia asioita. Kansalaiset ovat perustaneet ja tulevat perustamaan yhdistyksiä ja järjestöjä sellaisten asioiden ja kysymysten ympärille, joita he pitävät tärkeinä. Yhdistystoiminta on luonteeltaan vapaaehtoista, joka asettaa haasteita aktiivisten jäsenten mukaan saamiseen. Perustustilaisissa korostetaan kansalaisten yhdistymisvapautta, joka myös edesauttaa erilaisten yhdistysten ja järjestöjen toimintaa. Kansalaisilla on laajat mahdollisuudet vaikuttaa yhdistysten kautta. Haasteena ei ole vaikutusmahdollisuuksien puuttuminen vaan yhdistyksien ja järjestöjen haasteena on kansalaisten saaminen toimintaan mukaan. Onko yhteiskunnassa totuttu siihen, että apu on ulkoapäin ohjattua? Luovutetaanko vastuu liiankin usein oman toiminnan ulkopuolelle, ulkoistetaan tekijät ja toimijat. (Koskela & Passoja 2007, 56 – 57.)

Yksittäisen kansalaisen on haastavaa puolustaa ja viedä eteenpäin itseään koskevia asioita. Tähän saa apua samanmielisistä liittolaisista, joilla on sama tarve ja halu viedä toimintaa muutoksen suuntaan. Tarvitaan periksi antamattomia ja sitkeitä ihmisiä, jotka ymmärtävät itsensä kuulumisen ympäröivään yhteiskuntaan ja todellisuuteen. Nämä henkilöt pystyvät organisoimaan toimintaansa ja myös arvioimaan sitä kriittisesti. Vesikansan mukaan tällaisen kansalaisuuden vastakohtana on itsekkyyks ja piittaamattomuus toisista ihmisistä sekä yhteisistä asioista. Yksilöt eivät näe itseään vaikuttajina ja aktiivisina osallistujina. Vesikansan mukaan tähän vaikuttaa sosiaalinen arkuus ja kyvyttömyys ajatusten vaihtoon suurissa ryhmissä sekä passiivisuus. Ihmisen tunne siitä ettei voi kokea itseään merkittävänä vaikuttajana on omiaan nostamaan ihmisen minuudesta toivottomuutta ja kyynistä asennoitumista ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteisöön. Tähän voisi pyrkiä vaikuttamaan yksilön elämän passiivisuuden poistamiseen ja positiivisuuden korostamiseen yksilön elämässä sekä kokemusiirissä. (Gretscel 2002, 11–16.)

Kyläyhdistys on kansalaisjärjestö

Kyläyhdistys haluaa kehittää oman kylänsä toimintaa. Yhdistyksen jäsenillä on halu ja tarve kehittää omaa toimintaansa siten, että omalla kylällä on hyvä asua. Kyläläisillä on tarve pitää elinympäristönsä elinvoimaisena ja asuttuna. He arvostavat asumisväljyyttä, rauhaa, puhdasta luontoa ja turvallista kasvuympäristöä lapsille. Oman haasteen Konnuslahden kylällä asumiselle muodostaa sen sijainti. Kyläläistenkin on käytävä töissä. Heillä on matkaa asutuskeskuksiin, joissa on helpompi työllistyä.

Aaro Harju määrittelee kansalaisjärjestön kirjassaan Yhteisellä asialla seuraavasti; ‘Kansalaisjärjestö on rekisteröity tai rekisteröimätön yhdistys, joka toimii tietyn, päätetyn tarkoituksen hyväksi paikallisesti, alueellisesti ja/tai valtakunnallisesti, jolla on hyväksytyt säännöt tai ainakin toimintanormit ja jolla on toimintaorganisaatio ja sovittu taloudenhoito.’ (Harju 2003, 12.) Tämä yhdistys- ja kansalaistoiminta mielletään Suomessa kolmannen sektorin toimipiiriin. Harju mukaan Suomen kolme sektoria ovat yksityiset yritykset, julkinen sektori eli valtio ja kunnat ja kahden edellisen rinnalla toimivat järjestäytyneet toimijat. Järjestyneitä toimijoita ovat esimerkiksi kansalaisten muodostamat ja johtamat yhdistykset, osuuskunnat ja säätiöt.

Harjun mukaan: ‘Suomalaiselle kolmannelle sektorille on tyypillistä yleishyödyllisyys, eettisyys, voittoa tavoittelemattomuus, riippumattomuus, yhteisöllisyys, solidaarisuus, yksilöllinen valinnanvapaus, joustavuus ja vapaaehtoisuus. Kolmannella sektorilla ihmiset järjestävät toiminnan itselleen ja muille.’ (Harju 2003, 15.). Kirjassaan Harju nostaa esiin myös neljännen sektorin olemassa olon. Tähän neljänteen sektoriin kuuluu koti, perhe, suku, tuttavuus ja naapuruus sekä näihin liittyvä toimijat.

Kyläyhdistykseen ja kyläläisiin sopii hyvin kolmannen ja neljännen sektorin määritelmä. Neljännen sektoriin osalliset henkilöt tahtovat vaikuttaa kolmannen sektorin toiminnan kautta. Kyläyhdistystä ja sen toimintaa voidaan kehittää tekemällä kyläsuunnitelma. Mitä on kyläsuunnittelu? Se on kyläläisten yhteinen ja yhdessä laatima tahdonimaisuus, jolla pyritään ilmaisemaan miten kylää voidaan kehittää. Kyläsuunnitelma voi olla laaja tai suppea. Laajimmillaan se voi käsittää kylän toiminnallisen suunnittelun, maankäytön suunnittelun ja taloudellisen suunnittelun. Suunnittelun pohjaksi on mahdollista löytää internetistä erilaisia taulukoita ja ohjeistuksia kuinka sen voi tehdä. (Kuisma & Peltonen 2002, 6-15) (Harju 2003, 15) (Kylätoiminnantuki 2012.)

Kyläsuunnitelma jatkuva prosessi

Kyläsuunnitelma on prosessi, johon tarvitaan riittävän monen kyläaktiivin osallistuminen, jotta prosessi pysyy elävänä ja käynnissä. Oleellista on saattaa kaikkien kyläläisten tietoon se, että

olla siirtymässä yhteiskunnalliseen osallistumisen kulttuuriin. Osallistumiskulttuurin tarkoituksena on pystyä vaikuttamaan kylän elämään ja sitä kautta jokaisen kyläläisen elinolosuhteisiin. Kyläsuunnitelmassa kylän asukkaat tekevät yhteenvedon kylän tarpeista, tavoitteista ja tarvittavista toimenpiteistä. Kyläsuunnitelma on usein osa kuntasuunnitelmaa. On havaittu, että ne kylät, joilla on kyläsuunnitelma, ovat parhaiten menestyneitä kyliä. Ne kylät, joilla on kyläsuunnitelma, ovat saaneet aikaan pitkäkestoisia vaikutuksia erilaisten hankkeiden avulla. Suunnitelmien avulla on vaivattomampaa priorisoida eli laittaa asiat tärkeysjärjestykseen. Näin voidaan määrittää eri hankkeiden ja asioiden toteutusaikataulua kylällä käytettävissä ja saatavilla olevilla resursseilla. (Halhead 2004, 17.)

Mikä on kylä? Kylä eli paikan laajuus syntyy sen rajauksesta aivan kuin paikan ympärillä olisi näkymätön raja, joka rajaa sisäpuolen ja ulkopuolen. Rajan sisäpuolella on suojaa, jota tarvitsemme ja juuret johon nojaamme. Näkymättömän rajan ulkopuolella on vapaus mahdollisuuksineen ja epävarmuuksineen. Ihmisellä on taipumus tunnistaa asioita laajenevina kehinä. Ensin tulee koti, kotipiha, kotikylä, kotikunta, maakunta, Suomi, Eurooppa, maailma ja maailman-kaikkeus. Näiden kehien ja asuinalueiden ihmisiä yhdistää halu kehittää ja vaalia omaa aluettaan. Kaikenlainen muutos alkaa paikallisesti ei maailman laajuisesti. Muutosta ja pysyvyyttä vievät eteenpäin ihmiset, jotka ovat muutoksen moottori. Paikka on kehys, jossa muutos tapahtuu. (Kuisma & Peltonen 2002, 6-15.)

Harjun (2003) mukaan järjestön kehittämisessä tulee lähteä liikkeelle nykytilan analysoinnista. Kuinka ydintoiminnot on tähän mennessä hoidettu? Mitkä ovat järjestön vahvuudet ja heikkoudet? Vahvuuksien ja heikkouksien löytämisessä voi käyttää apuna SWOT – analyysia, nelikenttä analyysissa mietitään ja arvioidaan järjestön heikkoudet, vahvuudet, uhat ja mahdollisuudet.

Järjestön missio

Koska jokainen järjestö on perustettu jotakin tarkoitusta varten, on oleellista pystyä määrittämään sen missio. Missio eli tarkoitus ja syy miksi tämä yhteenliittymä on olemassa. Miksi tämä järjestö on olemassa? Missio antaa perustarkoituksen ja – oikeutuksen järjestölle, joten järjestönvastuuhenkilöiden tulee aika ajoin pysähtyä miettimään sitä. Mitkä kaikki tekijät yhdistävät tämän järjestön toimijoita ja tekijöitä? Yhteenliittymä on perustettu jotakin tarkoitusta varten. Joskus käy niin, että tämä tarve säilyy sukupolvelta toiselle. Tässä tapauksessa järjestön tarkoitus ei muutu, vaan tapa, jolla tarvetta ratkotaan, muuttuu. Missiota ei tule määrittellä vain tunnepohjalta vaan määrittelyssä tulee ottaa huomioon ympäröivän yhteiskunnan faktatietoja. Yhteiskunnan taloudellista, sosiaalista, teknistä ja kulttuurista tilaa. Vuosikymmen voi muuttaa yhteiskunnan olosuhteita niin paljon, että alun perin asetettua missiota tulee päivittää, kehittää tai muuttaa oleellisesti, jotta se vastaisi nyky yhteiskunnan realiteetteja. Järjestön mission tulee

olla ajantasainen ja elossa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että se olisi kirkas ja tiivis paketti, joka ilmaisee järjestön olemassaoloa. Hyvä missio selittää selkeästi, miksi ollaan olemassa ja mitä pyritään saavuttamaan. On tarkoituksen mukaista pystyä selvittämään järjestön tarkoitus seitsemällä sanalla tai hissimatkan aikana, jotta tarpeen tullen pystyy lyhyesti ja ytimekkäästi kertomaan järjestön mission ja vision. On hetkiä, jolloin avainhenkilöiden puheille päästyä ei ole aikaa pitkiin puheisiin vaan sanoma on myytävä nopeasti. Näissä tilanteissa tiivistäminen on luontevaa ja suositeltavaa.

Mihin mission tulee vastata

Saatua informaatiota tulee arvioida mahdollisimman objektiivisesti. Perinteitä tulee kunnioittaa, mutta mission tulee elää ajassa sekä sen tulee muuttua, jos on tarvetta muutokseen. Järjestöjen on hyvä pohtia myös millaisia aatteita ja arvoja toiminnassa arvostetaan.

Mission selityksen täytyy vähimmilläänkin vastata kolmeen avainkysymykseen:

1. millaiset ovat toiminnot tai tarpeet, jotka pyrimme saavuttamaan? (organisaation tarkoitus)
2. mitä teemme täyttääksemme nämä tarpeet? (organisaation tapa toimia)
3. mitkä periaatteet tai uskomukset ohjaavat tekemisiämme (organisaation arvot)

(Nonprofit 2012) (Yhteinen yritys 2012)

Järjestön visio

Mission, aatteiden ja arvojen jälkeen järjestön tulee miettiä tulevaisuuden visiotaan. Missio vastaa kysymykseen, Miksi? Visio vastaa kysymykseen, Mihin? Visio määrittää suomisivistys-sanakirjan mukaan kuvaksi tulevaisuudesta, näkymäksi, hahmotelmaksi tai kuvitelmaksiksi. Visiota miettiessä tulee pohtia riskejä ja uhkatekijöitä, jotka voivat vaikuttaa tulevaisuudessa ja kuinka ne vaikuttavat järjestöön. Näiden vaiheiden jälkeen tulee pohtia, millä strategialla olemassaolon perustarkoituksesta päästään tulevaisuuden näkymään. Strategisten painopisteiden ja ydintehävien valinnasta syntyy järjestössä helposti riitaa ja erimielisyyttä, koska siinä samalla jaetaan järjestön resursseja (Harju 2004, 49). Erilaisilla ihmisillä on erilaisia mielipiteitä, joten jokaisella on olemassa taustalla omat perusarvot, missio ja visio. Tätä voidaan kutsua yhteisöllisyyden rikkaudeksi. Ihanne tapauksessa erilaiset henkilöt täydentävät toisiaan, mutta usein käy päinvastoin ja vahvoja mielipiteitä omaavat henkilöt voivat hajottaa toimintaa ennemminkin kuin eheyttää sitä. Jos järjestöllä ei ole riittävän selkeitä tavoitteita, on vaarana että keskustelut jäävät todellakin vain mielipiteiden vaihtamisen tasolle. Todellista kehittävää keskustelua saadaan aikaan, kun pysähdytään pohtimaan, mikä keskusteluissa esillä olleista ehdotuksista tai niiden erilaisista yhdistelmistä auttaa eniten järjestöä tavoitteiden saavuttamisessa.

Määriteltyyn visioon edetään osatavoitteiden kautta. Myös visiota täytyy tarkentaa aika ajoin, jotta se pysyy ajantasaisena ja raikkaana. Järjestön täytyy pystyä uudistumaan ja kirkastamaan ajatuksiaan silloin se voi saada lisää kannatusta ja uusia toimijoita mukaan. Menestyksen kierre syntyy osatavoitteen, laadukkaan toiminnan ja osatulosten arvioinnin kautta. Järjestön kurssia muutetaan ja hiotaan tarpeen mukaan sekä tarkennetaan osatavoitteita, jotta päästään määriteltyyn visioon. Järjestön johdon päätöksenteon on tuettava uudistustyötä ja siten yhteistä kirkasta päämäärää. Tavoitteiden, mission ja vision pohtimiseen kannattaa uhrata aikaa. Hyvin mietityt ja perustellut tavoitteet helpottavat päätöksentekoa tulevaisuudessa. (Harju 2004, 48–50) (Nonprofit 2012) (Suomisanakirja 2012) (Yhteinen yritys 2012.)

4.3 Kylän elinvoimaisuus ja vetovoimaisuus

Suomisanakirja määrittelee sanan elinvoima näin; kukoistava, voimakas, terve, viriili, vitaalinen, vitaali (Suomisanakirja 2012). Elinvoima ilmenee uudistumisena, kehityksenä ja joustavuutena. Elinvoimaisuus on sidoksissa alueen vetovoimaisuuteen. Vetovoimainen alue kykenee houkuttelemaan asukkaita, yrityksiä, työntekijöitä ja matkailijoita. Kylä alueen asukasmäärän väheneminen vaikeuttaa uudistusten toteuttamista. Pienellä väkimäärällä ei ole enää taloudellisia resursseja toteuttaa uudistuksia ja perustarpeita. Vähän väkeä vähän verotuloja, tällainen hidastaa kehitystä ja kuntatalouden yksikkökustannukset kasvavat ja hidastavat ennestään uudistusten toteuttamista. Kestävään kehitykseen ja toimintojen kysyntään vaikuttaa alueen ikärakenne. Työikäisten, lasten ja nuorten suuri osuus väestörakenteesta johtaa aktiiviseen toimintaan. Kylän yritykset ja alueen matkailijat tuovat verotuloja ja rahaa, joka lisää alueen hyvinvointia ja edesauttaa positiivista virettä sekä positiivisuuden kertautumista alueen toiminnoissa.

Kunnan keinoja lisätä asukkaiden ja yritysten määrää alueellaan ovat monipuoliset asumisvaihtoehdot, tonttitarjonta, toimivat liikenneyhteydet, nopeilla laajakaistayhteyksillä sekä turvallisella ja viihtyisällä ympäristöllä. Edellä mainitut asiat ovat oiva keino kasvattaa alueen elinvoimaisuutta. Viihtyisä ja hoidettu ympäristö houkuttelee alueelle myös matkailijoita. Asukkaiden, yritysten ja matkailijoiden arjen joustavuus ja turvallisuus ovat ratkaisevassa asemassa pohdittaessa alueen elinvoimaisuutta. Kunnan, kylän ja alueen asumisen, maankäytön, liikenteen ja palvelujen yhteensovittamisessa ja näiden saavutettavuuden varmistamisessa tarvitaan ymmärrystä palvelukokonaisuuksista. Kunta, joka pystyy kehittämään palvelukokonaisuuksiaan, pystyy myös ylläpitämään ja lisäämään elinvoimaisuuttaan. Yleinen elinvoimaisuuden näkökulma on alueen kilpailukykyinen yritys-kanta. Tarvitaan työpaikkoja ja yrityksiä, joista saadaan verotuloja ja sitä kautta voidaan rahoittaa palveluja. On tärkeää, että elinkeinot ja palveluyritykset kehittyvät, uudistuvat ja siten säilyvät kilpailukykyisinä. Kunnalla on keinoja edistää ja tukea yritys-toimintaa esimerkiksi tarjoamalla yritysneuvontaa ja tukea liikeidean kehittämiseen ja investointien neuvontapalveluihin. Kuntien haasteena on tukea kunnallisia palveluja täydentävien korvaavien yritysten syntymistä sekä tukea paikallisten palveluntuottajien keskinäistä verkot-

tumista ja palveluosaamisen kehittymistä. Yritysten innovatiivisille ratkaisuille tarvitaan tilaa. (Sallinen 2011, 4-5.)

Koulutussuunnittelulla kunta voi varmistaa osaamisen ja työvoiman saatavuuden. Koska nykyinen koulutusjärjestelmä ei pysty tuottamaan arvioiden mukaista määrää uutta työvoimaa, korostuu elinikäinen oppiminen. Huomio kääntyy aikuisväestön alan ja ammatin vaihtajiin ja näin aikuiskoulutuksen kehittämiseen. On nähtävä työttömät, osatyökykyiset ja maahanmuuttajat potentiaalisina työntekijöinä. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota nuoriin työttömiin, sillä vailla koulutusta olevilla nuorilla on erityinen syrjäytymisriski. (Sallinen 2011,6.)

Kunnan eri palveluilla on erilainen rooli. Elinvoimainen kunta huolehtii asukkaidensa ja yritystensä tarvitsemista palveluista. Palvelujen toimivuus lisää viihtyisyyttä alueella. Viime vuosina palvelujen kehittämistä on leimannut keskittyminen, keskittäminen ja erikoistuminen. Tämä ilmiö on nostanut huolen lähipalvelujen säilymisestä. Palvelujen laadusta ja saatavuudesta huolehtiva kunta säilyttää asukkaansa ja yrityksensä ja näin edistää elinvoimaa. Sosiaali- ja terveyspalvelut edistävät hyvinvointia ja torjuvat pahoinvointia. Hyvinvoivat ihmiset mahdollistavat elinvoimaisuuden alueella. Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta rakentuu vankalle perusopetukselle. Tätä tukevat muut koulutusmuodot, jotka lisäävät ihmisten tietoa ja taitoa sekä halua ja osaamista kehittää omaa elinpiiriään. Lähikoulut halutaan säilyttää, jotta kylien elinvoimaisuus säilyisi. Alueen elinvoimaisuutta tukee myös perusopetuksen jälkeen tulevan koulutuksen saatavuus. "Innovatiiviset palveluratkaisut ovat tarpeen myös kuntakentässä. Ajasta ja paikasta riippumattomia sähköisiä palveluita, pyörillä kulkevia palveluita ja asiakkaiden valinnanvapautta sekä osallisuutta korostavia palvelumuotoja tarvitaan yhä enemmän kansantalouden ja palvelutarpeiden kokonaisuuden hallinnan vuoksi." (Sallinen 2011, 8). Kulttuuri- ja liikuntapalvelut tarjoavat mahdollisuuksia osallistua ja näin ehkäistä sairauksien, mielenterveysongelmien ja sosiaalisen syrjäytymisen syntymistä. Kirjastot ja kansalaisopiston ja muut kulttuurilaitokset ovat tärkeitä kohtaamispaikkoja ja auttavat vuorovaikutuksen syntymistä. Yksityisten kauppa- ja peruspalvelujen saatavuus on tärkeää kuntalaisille. Ihmiset haluavat monipuolisempia yksityisen sektorin tuottamia palveluja sekä laajempia tuotevalikoimia. Kunnan roolina on edistää yksityisten palvelujen pysyminen alueellaan. (Sallinen 2011, 7-8.)

Sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys

Sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys luovat uutta elinvoimaa. Elinvoimaisessa kunnassa on aktiivisia kuntalaisia, järjestöjä, vapaaehtoistoimintaa ja kannattavia yrityksiä. Nämä tahot toimivat yhdessä yhteisten päämäärien hyväksi samalla luoden uutta. Toimiva vuorovaikutus ja avoin keskustelu edesauttavat eri toimijoiden sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. "Demokraattisten osallistumismahdollisuuksien lisäksi kunnan on kehitettävä kuntalaisille uudenlaisia lähivai-

kuttamisen tapoja yhteistyössä eri paikallistoimijoiden kanssa ja huolehdittava niiden toimivuudesta.” (Sallinen 2011, 9.)

Sosiaalinen pääoma on yhteisöllisyyttä. Sosiaalista pääomaa voidaan kuvata ihmisten aikaansaamaksi voimavaraksi. Tätä voimavaraa käytetään yhteisten kohteiden luomiseen ja tavoittelemiseen. Se on ihmisten välistä vuorovaikutusta. Sosiaalinen pääoma saadaan käyttöön verkostoitumalla ja tekemällä yhteistyötä. Se on kykyä työskennellä yhteisten päämäärien hyväksi ryhmissä, organisaatioissa ja verkostoissa. Sosiaalinen pääoma on jatkuvasti muuttuva voimavara. Sen sisältämiä luottamuksellisia suhteita täytyy jatkuvasti huoltaa ja ylläpitää. Sosiaalinen pääoma pitää sisällään erilaisia muotoja; yhteisöpääoma, kumppanuuspääoma ja suhdepääoma. Hyyryläisen mukaan maaseudun kehittämisen keskeinen ongelma on, että voimavarat ovat niukat, hajallaan ja vajaassa käytössä. Sosiaalisesta pääomasta voi tulla kylän ja kunnan keskeinen kilpailukyvyen edellytys. Tarvitaan uusia työtapoja: yhteisöpääoman rinnalla on panostettava myös kumppanuus- ja suhdepääomaan. Yhteisöpääomalla tarkoitetaan ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta ja vahvaa sitoutumista läheisiin sosiaalisiin verkostoihin (perhe-, ystävä-, naapurustopiireihin). Luottamus perustuu tietoon ja tuntemukseen toisista. Yhteisöpääoman astetta kuvataan ilmauksella me-henki tai yhteishenki. Kumppanuuspääomalla tarkoitetaan horisontaalista luottamusta, vuorovaikutusta, tasavertaisuutta ja kumppanuutta. Siinä rakennetaan verkostoja yhteisen tehtävän, päämäärän ja tavoitteen pohjalta. Kumppanuussuhteissa ihmiset eivät tunne toisiaan syvällisesti, mutta luottavat toistensa asiantuntemukseen, persoonaan ja identiteettiin. Suhdepääomalla tarkoitetaan vertikaalista vuorovaikutusta ja verkottumista. Tässä rakennetaan yhteyksiä ja luottamusta eri tason toimijoihin (päättäjien tekijöihin ja vallankäyttäjiin).

Kyliä elinvoimaa ei tule kehittää vain kylissä, vaan myös omaa kylää laajemmin, jopa kansainvälisten kumppanuuksien kautta. Tulevaisuudessa sosiaalisen pääoman hyödyntämisen välineitä on avoin internetverkko, joka mahdollistaa uudenlaisten sosiaalisten yhdistelmien rakentamisen. Kylähankkeita suunnitellessa tulee yhteiskunnan toimijoiden huomioida eri pääomalajit joita ovat:

1. luontopääoma (luonnonvarat, metsät tai maisemat)
2. fyysistä eli kiinnitettyä pääomaa (rakennettu ympäristö ja infrastruktuuri)
3. inhimillinen pääoma (toimijoiden henkilökohtainen osaaminen)
4. sosiaalinen pääoma (verkostot sekä niiden normi- ja luottamusrakenteita)

Yleispätevää ohjetta pääomien hyvästä kombinaatiosta ei voida antaa vaan on toivottavaa että toimijat etsivät uusia ratkaisuja itselle vielä tuntemattomista verkostoista. (Hyyryläinen 2008, 109 -112).

Jotta kyliä ja kuntien elinvoimaisuutta voidaan vahvistaa, tulee olla toteuttamistahtoa, tietoisuutta päätöksentekoa ja oikeanlaisia työkaluja. Kunnissa tulee pystyä tunnistamaan elinvoimai-

suuden kokonaisuus. Elinvoimaisuutta voidaan vahvistaa kumppanuuden, yhteistyön ja vuorovaikutuksen avulla. Alueen elinvoimaisuuden eteen tulee eri tahojen toimia yhdessä yhteisen hyvän vuoksi. Täytyy uskaltaa kokeilla uusia asioita ja toimintatapoja tuottaa ihmisten tarvitsemia palveluja.

5 KONNUSLAHDEN KYLÄN JA KYLÄKAUPAN LISÄPALVELUTARVEKARTOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli löytää asioita, joilla voisi kehittää ja elävöittää Konnuslahden kylää sekä siellä sijaitsevaa Kyläkauppaa. Kun kauppa pysyy kylällä, on sen tuoma palvelurakenne saatavilla. Konnuslahden kylän tapauksessa se tarkoittaa päivittäistavaraa, paistopistettä, kahvilaa, asiamiespostia, lääkekaappia, ekopistettä, polttoaineenjakea, pienkonekauppaa ja unohtamatta mönkijäsafariretkiä. Kyläkauppialla, Kyläyhdistyksellä sekä kyläläisillä on tahto pitää kylä elävänä ja elinvoimaisena. Tarve teettää lisäpalvelukartoituskysely tuli itse kyläkauppialta, joka toimii myös kyläyhdistyksen varapuheenjohtajana ja on siten myös erittäin aktiivinen toimija kylällä. Kyläkauppialla on vahva tahto pitää kyläkauppa elävänä ja siten elävöittää myös koko kylää. Kyläkauppa on konnuslahtelaisille kohtaamispaikka, jossa vaihdetaan kuulumiset samalla kun täydennetään päivittäistavara ostoksia.

5.1 Tutkimusmenetelmä, kyselylomake ja tutkimuksen aikataulu

Kehittämistehtävän lähestymistapana käytettiin toimintatutkimusta. Tämän tutkimusmenetelmän ominaispiirteitä on toimintojen ja erilaisten käytössä olevien käytänteiden ymmärtäminen ja mahdollinen muuttaminen. Tutkimussuuntauksen keskeisimmäksi alulle panijaksi on mainittu Kurt Lewin (1890–1947). Häntä pidetään Sigmund Freudin rinnalla merkittävänä psykologian historiallisena hahmona. Lewinin ansiot painottuvat kokeelliseen tutkimukseen ihmisen luonteesta. Hän otti käyttöön käsitteen 'action research'. Toimintatutkimus määritellään prosessiksi. Prosessin tarkoituksena on olemassa olevien asioiden muuttaminen ja kehittäminen paremmaksi kuin aikaisemmin. (Tappura 2009, 2.)

Toimintatutkimuksen avulla pyritään puuttumaan elämän todellisiin tapahtumiin. Samalla tarkastellaan, kuinka tämä väliintulo vaikuttaa arkipäivän elämään. Tutkimustavassa saadaan täsmällistä tietoa tiettyyn yksittäiseen tapahtumaan, ei niinkään yleistettävissä olevaa tietoa. Tutkimusmenetelmä on tapa tutkia jotakin tiettyä ajatusta tai asiaa, jonka tarkoituksena on muuttaa ja kehittää menetelmiä ja käytänteitä niin, että ne ovat pysyviä. Toimintatutkimus on enemmänkin tutkimusstrategia kuin erityinen menetelmä. Menetelmästä ei ole olemassa yksiselitteistä ja kaikkien hyväksymää määritelmää eikä siinä käytettyjä tutkimuskeinoja ole erityisesti määritelty. Tämä johtuu siitä että tutkimusstrategiaa voidaan soveltaa hyvin monin eri keinoin ja tavoin. (Tappura 2009, 4.) Toimintatutkimuksellista lähestymistapaa käytetään yleisesti yhteiskunta- ja suunnittelutieteissä. Laajasti ymmärrettynä tämän tutkimusmenetelmän piiriin kuuluvaksi voi lukea kaiken ja minkä tahansa ihmisten sosiaaliseen toimintaan kuuluvan toiminnan. Tutkimuksen on kuitenkin vaikutettava kohdeyhteisön toimintaan. Yhtenä lähtökohdiana pidetään refleksiivisyyttä, jonka avulla pyritään uudenlaisen toiminnan ymmärtämiseen ja kehittämiseen. Toimintatutkimus on pääpiirteittäin laadullista, mutta siinä voidaan käyttää myös kvantitatiivisia menetelmiä, kuten kyselyitä. (Tappura 2009, 5). Menetelmässä kehittä-

mistavoitteet tulevat kohteen eli kylän omista ongelmista ja tarpeista. Jatkokehittäminen toteutetaan kohteen henkilöiden omana työnä. Ylöskirjatut tavoitteet ja muutostarpeet muuttuvat todeksi kylän arjessa. Kylän kehittämisessä sitoudutaan yhteistoiminnalliseen kehittämiseen. Ulkopuoliset eivät tee asioita kyläläisten puolesta vaan tuovat tietoa, välineitä ja kokemuksia muualta. (Tappura 2009, 7).

Menetelmänä toimintatutkimus on soveltuva Kyläkaupan palveluiden kehittämiseen, koska on kyse ihmisyhteisöön liittyvästä tutkimisesta ja kehittämisestä. Tässä tutkimuksessa oli tarkoitus kehittää, lisätä ja muuttaa kyläkaupalla jo olevia palveluja kyläyhteisölle sopiviksi sekä enemmän tarpeellisiksi. Lisäpalveluilla on tarkoitus lisätä Konnuslahden kylällä tarjolla olevaa palvelutarjontaa ja näin mahdollistaa kylän elinvoimaisuus. Toimintatutkimuksen eri vaiheet etenevät spiraalimaisesti. Tutkimuksen vaiheita ovat suunnittelu, toteutus, havainnointi ja tulosten arviointi sekä reflektointi. Kehittämistehtävä on edennyt suunnittelun, saatavilla olevan aineiston, lisäpalvelukyselyn tulosten analysoinnin, raportin kirjoittamisen sekä palautekeskustelun kautta tulosten arviointiin. Aineistoa on kerätty kyselylomakkeella ja haastattelemalla.

Tarkoituksena oli kysyä samaa asiaa suurelta joukolta kyläläisiä. Kyselyllä oli tarkoitus selvittää kyläläisten lisäpalvelutarpeita. Tutkimuksen perusjoukkona olivat Konnuslahdella vakituisesti asuvat sekä kesäasukkaat. Konnuslahden kyläkaupalla asioivat Konnuslahden kyläläisten lisäksi myös Petronmäen, Keinälänmäen, Mustinmäen ja Hartikansalon asukkaat. Tutkimuslomakkeet olivat kyläkaupalla kaikkien siellä asioivien saatavilla. Kyselyn rinnalla käytettiin myös haastattelua. Haastattelulla pyrittiin selventämään Konnuslahden kyläyhdistyksen lähivuosien tapahtumia sekä tulevaisuuden visioita. Kyselyn tulosten ja kyläyhdistyksen aktiivien kanssa käydyssä keskustelussa tuli esille kahdeksan kysymystä. Kysymyksiä käytettiin keskustelurunkona yhteisessä palaverissa Konnuslahdella 29.11.2012. Keskusteluun osallistuivat kunnanedustaja, uusi kunnanvaltuutettu ja kyläaktiiveja. Yhteisellä keskustelulla oli tarkoitus sitouttaa osallistujat kylän kehittämistoimintaan sekä siihen, ettei kysely jäisi vain kyselyksi ilman toteutuneita tavoitteita.

Kyselylomake

Kyselylomake sisälsi 16 strukturoitua kysymystä. Näissä kysymyksissä oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja pystyi valitsemaan hänelle sopivimman vaihtoehdon. Strukturoidut kysymykset valittiin, koska tarkoituksena oli vastausten käsittelemisen yksinkertaistaminen. Annetuista valmiista vaihtoehdoista vastaajan on helpompi valita omaa mielipidettä parhaiten kuvaava vaihtoehto. Vastaamisen esteenä ei ole oman mielipiteen muotoilemisen mahdollinen vaikeus, eikä myöskään sen laittaminen kirjoitettuun muotoon. Lomakkeella oli myös yksi avoin kysymys. Tähän kysymykseen vastaajilla oli mahdollisuus kirjoittaa vapaasti mitä he itse halusivat. Kyselyn suorittamispaikkaan vaikutti se, että haluttiin antaa kyselylle riit-

tävästi vastausaikaa. Ajallisesti kolme kuukautta on pitkä aika. Paikaksi valittiin Konnuslahden kyläkauppa, koska lisäpalvelukartoituksen tarkoituksena oli selvittää myös kaupalla tarjottavan palvelun tarpeellisuutta. Paikan valintaan vaikutti myös se, että kaupalla on paljon elämää ke-säisin ja monet kyläläiset sekä kesäasukkaat asioivat siellä. Tällä pyrittiin siihen, että mahdolli-simman moni olisi pystynyt vastaamaan kyselyyn. Kysely oli vastattavissa Konnuslahden kylä-kaupalla 1.6. – 31.8.2012.

KUVIO 3. Kyselylomakkeen kehitysprosessi

Suljettujen kysymysten haittoja voivat olla nopea vastaaminen, jolloin vastausta ei harkita. Vaihtoehtoista valinta "en osaa sanoa" saattaa tuntua helpolta vaihtoehdolta, mutta silloin ei ole mahdollisuutta vaikuttaa kysyttyyn asiaan. Kuitenkin strukturoituihin kysymyksiin on helppo ja nopea vastata, jolloin vastaamiseen käytetty aika ei tule esteeksi vastaajalle. Lisäksi kyselylomakkeella oli tarkoitus olla selvät vaihtoehdot, joista pystyi valitsemaan vastaajalle parhaiten sopivan vaihtoehdon. Lomakkeen kysymyksiä etsittäessä apuna käytettiin luovan ongelmaratkaisun työtapaa 8 x 8 menetelmää. (Lavonen, Meisalo & al.)Tähän menetelmään päädyttiin, koska kyselylomakkeen kysymysten laatiminen päättyi umpikujaan. Lomakkeella kohdassa 17. kysyttiin 'Millaisia talkkari/mökkitalkari palveluja käytettäisiin?' Työtapaa 8 x 8 käytettäessä, löytyi sellaisia ideoita, joita muutoin ei tullut esille. Menetelmässä lähestyttävä ongelma kirjoitetaan keskelle ja tästä johdetaan eteenpäin kahdeksan mieleen tulevaa ideaa. Tämän jälkeen valitaan näistä kahdeksasta asiasta yksi ja siitä kirjoitetaan seuraavat kahdeksan asiaa. Prosessi etenee näin niin kauan kunnes on löytynyt riittävästi uusia näkemyksiä, jotka liittyvät alkuperäiseen ongelmaan. Tällä tavoin voidaan nähdä asiat uudella tavalla ja löytää lähestyttävään ongelmaan uusia ratkaisuja sekä lähestymistapoja. Menetelmää käytettäessä kyselylomakkeelle kysymykseen 17. löytyi 22 erilaista talkkaripalvelua, jotka liittyvät omakotitalo tai mökki asumiseen.

Syyskuun alussa kyselyn vastausaineistosta tehtiin väliraportti kauppias Pentti Kaulamon käyttöön. Hän esitteli tulokset PTY:n kokouksessa 10.9.2012. PTY on Päivittäistavarakauppa ry. Se on yhdistys, jonka tarkoituksena on olla jäsenyritystensä ja päivittäistavarakaupan edunvalvoja elinkeino- ja yhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa. Kyselyn teettäminen oli edesauttamassa Sekatavarakauppa Pentti Kaulamon pääsyä mukaan PTY:n Pilottihankkeeseen; Kyläkaupasta yksityisten ja julkisten palveluiden käyttöliittymä. Loppuvuoden 2012 kirjoitettiin opinnäytetyötä ja samalla vielä tarkennettiin aineiston rajausta. Valmistyö oli esiteltävissä toukokuussa 2013.

5.2 Aineiston käsittely ja tutkimuksen luotettavuus

Konnuslahden kyläkaupalle palautui yhteensä 55 lomaketta, joista 15 oli nimettömiä vastauksia. Lisäpalvelutarvekartoituksella oli tarkoitus selvittää, millaista palvelua kyläläiset ja kylän kesäasukkaat haluaisivat ja tarvitsisivat. Näiden lomakkeiden tietoja käsiteltiin PASW statistics 18 – tilasto- ohjelmalla. Varsinainen opinnäytetyö kirjoitettiin Microsoft Word 2010 – tekstinkäsittelyohjelmalla. Perusjoukkona käytettiin kylän 281 asukasta sekä kylällä käyviä kesäasukkaita, jotka asioivat Konnuslahden kyläkaupalla. Kyselylomakkeet olivat saatavilla kyläkaupalla sekä niiden palautus oli myös sinne. Vastausten vähäisyyden vuoksi tutkimusta ei voida pitää yleistävänä koko kylän mielipiteenä, vaan tutkimuksen tulokset kertovat vastanneiden mielipiteen. Luotettavuudella eli reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten tarkkuutta ja luotettavuutta (Heikkilä 2004, 30).

Tutkimuksen tuloksia ei pysty yleistämään, koska ne ovat aikaan ja paikkaan sidottuja tuloksia. Tämän tutkimuksen tulokset ovat voimassa vain Konnuslahdella vuonna 2012. Jos tämä lisäpalvelukysely suoritettaisiin vuoden tai viiden vuoden päästä, siihen voisivat vastata eri ihmiset. Vaikkakin kyselyyn vastaisivat samat ihmiset heidän tarpeensa ja mielipiteensä asioista olisi voinut muuttua ajan kuluessa. Luotettavuuteen vaikuttaa myös tutkijan tarkkuus aineistoa käsiteltäessä sekä kriittisyys tuloksia tulkitessa. Tutkijan täytyy suhtautua käsiteltävään aineistoon objektiivisesti eli puolueettomasti. Tässä tutkimuksessa se oli helppoa, koska tutkijalla ei ollut aiempaa kontaktia Konnuslahteen. Näin ollen omat henkilökohtaiset mielipiteet eivät voineet vaikuttaa tutkimustuloksiin eivätkä opinnäytetyön raporttiin. Tutkimuksen avoimuuteen pyrittiin sillä, että vastauslaatikon ja kyselylomakkeiden läheisyydessä oli koko kyselyn ajan esillä saatejuliste, jossa kerrottiin miksi ja mihin tarkoitukseen vastauksia kerättiin. Kyselyn vastauksia raportoidessa on kiinnitetty erityistä huomiota ja huolellisuutta siihen, etteivät kenenkään henkilötiedot ja henkilökohtaiset mielipiteet tule julki raporttia lukeville. Lomakkeella kysyttiin vastaajan halukkuutta osallistua tuotepalkintojen arvontaan sekä siihen, saako heidän tietonsa luovuttaa palveluntarjoajalle. Näin annettiin vastaajalle mahdollisuus saada lisäinformaatiota palveluntuottajalta. Vastaajalla oli myös mahdollista jättää kohta rastittamatta ja näin varmistua, etteivät tiedot päädy eteenpäin.

Tutkimuksen kartoitus- ja kehittämisprosessissa on tarkoituksenaan kehittää ja vaikuttaa kylän palvelurakenteen säilymiseen ja kehittymiseen. Tavoitteena on ollut ratkaista nykykäytännössä ilmenneitä puutteita ja vastata kyläläisten tarpeisiin. Tarkoituksena on ollut tuoda ilmi, kuinka asiat ovat ja kuinka niiden toivoisi olevan sekä kuinka niitä voisi kehittää. Tutkimuksessa pyrittiin esittämään kyläläisiä yhdistäviä ja heidän tarpeitaan vastaavia tuloksia. Yhdessä kehitetyt ratkaisut ovat parempia kuin ulkopuolelta tulevat ehdotukset. Tämän toimintatutkimuksen haasteena on se, että tämä on aikaan sidottu, koska olosuhteet ja ihmiset tulevat olemaan jatkossa toiset. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, s.58–60). Toisaalta ihmisten vaihtuminen ja jopa uusien ihmisten mukaan tuleminen voi vaikuttaa positiivisesti koko kylään sekä sen elinvoimaisuuteen. Tulokkailla voi olla tuoretta intoa kehittää elinympäristöään ja elinolosuhteitaan. Kylän ja kyläyhdistyksen kehittäminen on jatkuva prosessi, kuten jo aiemmin mainittiin. Prosessi jatkuu niin kauan kuin on olemassa tavoite ja sitä toteuttavia sekä tavoitteeseen sitoutuneita henkilöitä on.

5.3 Vastausten lukumäärä ja vastaajien taustatiedot sekä lisäpalvelutarpeet

Tavoitteena oli saada mahdollisimman monta vastausta. Tähän pyrittiin tuotepalkintoarvonnalla. Kuitenkin palautuneita vastauksia oli suhteellisen vähän. Vastaajia suhteessa kyläläisten lukumäärään oli lähes 20 %. Kyselylomakkeita palautui 55 kpl. Vastaajista 47 kpl oli ilmoittanut asuminen vakituisuuden kylällä. Näistä 11 oli kesäasukkaita ja loput 36 olivat vakituksia asukkaita. Kysymykseen vastaajan sukupuoli oli vastannut 50 henkilöä. Näistä 28 kpl oli naisia ja 22 kpl miehiä. Kysymykseen ruokakunnan rakenteesta 20 vastaajaa oli eläkeläisiä. Työikäisiä oli 45 kpl. Ruokakuntiin kuuluvista lapsista 9 kpl oli alle 7 vuotta, 7 – 15 vuotiaita oli 8 kpl ja yli 15 vuotiaita oli 6 kpl. Tähän lisäpalvelu-kyselyyn olivat mieluiten vastanneet työikäiset henkilöt.

Vastauksista nousi esiin lisäkehitystarpeita ajatellen seuraavat palvelut, vapaa-ajantoiminta, terveydenhoito, parturi/kampaamo, hieronta, jalkahoito ja kauneudenhoitopalvelut. Näistä erityisesti esiin nousi vapaa-ajantoiminta ja terveydenhoitopalvelut. Joistakin vastauksista esiin nousi tarvetta lapsille ja vanhuksille suunnattuun toimintaan.

Vastaajista 27 kpl käyttäisi vapaa-ajantoimintaa. Tähän kysymykseen vastasi 44 vastaajaa. Vastauksista löytyi seuraavia vapaita kommentteja, yhteistyö toimintaa, lapsille ja vanhuksille lisätoimintaa, kyläläisten yhteistä toimintaa, teatteriretket yms., kimppa lenkkeilyä, hiihtolatuja, yhteisiä liikuntatapahtumia, teatteria, lentopalloa, talkootoimintaa, kyläkävely, sähköä tai muita joukkuepelejä. Yhteistä toimintaa ja toimintaa lapsille sekä vanhuksille oli toivottu useammassa vastauksessa.

TAULUKKO 2. Vapaa-ajantoimintaa kaipaavat

		Vapaa-ajan toimintaa			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ei käyttäisi	4	7,3	9,1	9,1
	En osaa sanoa	13	23,6	29,5	38,6
	Kyllä käyttäisi	27	49,1	61,4	100,0
	Total	44	80,0	100,0	
Missing	System	11	20,0		
Total		55	100,0		

Eräs vastaaja toivoi, että kylälle rakennettaisiin rivitalo, joka houkuttelisi nuorisoa sekä lapsiperheitä. Samoin hänen mielestään Maamiesseuran taloa tulisi kehittää ja remontoida, jotta siellä voitaisiin pitää esimerkiksi juhannusjuhlia. Maamiesseurantalolle olisi helppo myös veneilijöiden pysähtyä sen sijainnin vuoksi, sijaitsee järvenrannalla.

Terveystoimintapalveluja kylälle kaipasi 20 vastaajaa. Tähän kysymykseen ei ollut vastattu seitsemässä lomakkeessa. Kaivattiin lähinnä verenpainemittausta sekä todistuksia flunssa tapauksissa.

Kysymykseen parturi ja kampaamo palvelujen käytöstä vastauksia tuli 50 henkilöltä, näistä palvelua käyttäisi 24 vastaajaa. Vastaajista 51 oli vastannut kysymykseen hierontapalveluista. Palvelua käyttäisi 20 vastaajaa, viisi vastaajaa ei käyttäisi palvelua.

Lomakkeella kysyttiin myös talkkaripalvelun käyttöhalukkuutta. Vastaajista seitsemän käyttäisi palvelua. Kysymyksessä oli huomioitavaa se, vaikka vastaaja vastasi, ettei osaa sanoa käyttäisikö palvelua. He halusivat kuitenkin nimetä palveluita, joita käyttäisivät. Mitä talkkaripalvelua käyttäisin? Sadasta merkitystä vastauksesta eniten vastaajat käyttäisivät pienkorjauspalvelua. Tämä vastaus löytyi kahdessa tapauksessa. Toiseksi eniten merkintöjä laitettiin siivouspalvelun kohdalle, yhdeksän kappaletta. Kahdeksan merkintää sai matonpesu ja ruohonleikkaus. Seuraavaksi eniten merkintöjä oli lumenpudotuksessa sekä polttopuiden teolle molemmille seitsemän kappaletta. Viisi merkintää sai autonrenkaiden vaihto, lumenluonti sekä rännienpuhdistus. Vastaajien halukkuus merkitä 'Mitä palvelua käyttäisin?' kertonee sen, että näissä töissä avustajalle olisi tarvetta. Kuitenkaan halukkuutta käyttää palvelua ei löytynyt.

TAULUKKO 3. Koonti kyselylomakkeen vastauksista

Olen/	1 vakituinen/vakituisia asukkaita	36	
olemme	2 kesäasukas/-asukkaita	11	
Vastaajan sukupuoli	Nainen		Mies
	28		19
Ruokakuntaanne kuuluu	eläkeläisiä	28	kpl
	työikäisiä	77	kpl
	lapsia alle 7 v	15	kpl
	lapsia 7 - 15 v	17	kpl
	lapset yli 15 v	11	kpl
Käyttäisitkö?		Ei	Kyllä
Hierontapalvelu		4	20
Jalkahoito		16	13
Parturi/kampaamo		11	24
Kauneudenhoito		21	8
Terveydenhoito		11	20
Kotipalvelu		24	2
Seurakunnan diakoniatyö		32	3
Vanhusten päivätoim.		26	2
Vanhusten hoito		27	4
Lasten päivätoim.		18	11
Lasten hoito		23	6
Vapaa-ajan toimintaa		3	28
Jotain muuta. Mitä?			
Eräessä oli vastattu, että haluaa lisää toimintaa lapsille ja vanhuksille, mutta vastauksiin oli kuitenkin vastattu ettei käyttäisi??			

Käyttäisin			Ei		Kyllä
Talkkari/mökkitalkkari-palvelua			24		6
Mitä käyttäisit?					
Tähän vastattiin vaikka edellinen kysymys oli ei.					
Lumenluonti			4		
Lumenpudotus			6		
Polttopuidenteko			6		
Lämmittäminen			1		
Rännientyhjennys			5		
Pienkorjaukset			11		
Ruohonleikkaus			8		
Laiturin nosto/lasku			4		
Puutarhanhoito			3		
Lehtien haravointi			5		
Veneen kääntö			3		
Valvontapalvelut			3		
Siivouspalvelut			9		
Veden kanto			1		
Matonpesu			8		
Puutarhakalusteiden siirto			2		
Mökin kesänavaus			2		
Mökin talveen sulkeminen			2		
Ulko WC:n huoltotyöt			3		
Kaupassa käynti			4		
Autonrenkaiden vaihto			5		
Jotain muuta mitä?	Eräs hlö halukas toimimaan mökkitalkkarina.				
				Kyllä	Ei
Tiedot saa luovuttaa palvelun tarjoajalle			20		14
Haluan osallistua tuotepalkinnon arvonta			40		1
Kotikunta	Leppävirta		6		
	Konusslahti		21		
	Kuopio		3		
	Tuusula		1		
	Turku		1		
	Vantaa		2		
	Sorsakoski		1		
	Varkaus		2		
	Hiltulanlahti		1		
	Kurjala		1		
	Ei tietoa		3		

5.4 Keskustelutilaisuus kyläkaupalla ja kyläkoululla

Keskustelussa kyläkaupalla, johon osallistui kyläyhdistyksen hallituksenjäsen, kyläyhdistyksen varapuheenjohtaja, maa- ja kotitalousseuran jäsen sekä haastattelija, käytiin läpi myös lisäpalvelutarvekartoituksen tuloksia. Keskustelussa muotoiltiin kahdeksan kysymystä, jotka olisivat keskusteluun osallistuneiden mielestä hyvä osoittaa kunnanvirkamiehille ja uusille valtuutetuille.

1. Onko mahdollista tuoda kyläkaupalle kunnan tuottamaa terveystalveta kaksi kertaa kuukaudessa noin yhdestä kahteen tuntia kerrallaan?
2. Onko mahdollista järjestää kunnan tuella organisaattoria tai kehityshenkilöä, joka toisi mahdollisuuksia ja uusia ideoita, ei vain Konnuslahdelle vaan myös muille alueen kylille?
3. Liikuntapalveluihin kysymys; Onko mahdollista saada kiertävää liikuntaohjaajaa liikuttamaan kyläläisiä?
4. Onko kylälle mahdollista saada hiihtolatuja?
5. Miten kyläyhdistyksen ja kunnan toimintaa voisi kehittää?
6. Millä keinoilla harvaan asutut alueet pysyvät elinvoimaisina?
7. Kuinka kaavoitukseen voisi vaikuttaa? Kylällä kaivataan rantatontteja sekä suuria omakotitalotontteja.
8. Kuinka perhepäivähoitajien lomientsijaisuus järjestelyjä voisi parantaa?

Näihin kahdeksaan kysymykseen etsittiin vastausta palaverissa Konnuslahden kyläkoululla. Keskusteluun osallistuivat 29.11.2012 Konnuslahden kyläkoululla; opinnäytetyön tekijä, Leppävirran kunnan perusturvajohtaja, kyläyhdistyksen varapuheenjohtaja, viisi hallituksen jäsentä, rahastonhoitaja ja uusi kunnanvaltuutettu.

Mitä hyötyä keskustelijat kokivat kyselystä olleen?

Tehty lisäpalvelukysely oli edesauttamassa K-Extra Pentti Kaulamo Vehmersalmentie 389 B, 79150 Konnuslahti pääsyä mukaan Päivittäistavarakauppa ry:n Pilottihankkeeseen; Kyläkaupasta yksityisten ja julkisten palveluiden käyttöliittymä. Päivittäistavarakauppa ry:n Pilottihankkeen saaminen kyläkaupalle on positiivinen asia Konnuslahdelle. Pilottihanke monipuolistaa Konnuslahden kyläkaupan palveluvalikoimaa ennestään. Projektinvetäjinä ovat PTY:n lähipalvelut ryhmä, Aalto yliopistosta professori ja Turun yliopisto Braheasta professori. Pilotointihankkeessa on mukana 12 kyläkauppaa ympäri Suomea. Yliopistot ovat mukana tutkinnallisen, puolueettoman ja yleistävän konseptin aikaansaamiseksi. Tuotettavilla palveluilla tulee olla matala käyttökynnys sekä saavutettavuuden että ihmisläheisyyden näkökulmasta. Kyse ei ole vain palveluiden keskittämisestä tai turvaamisesta vaan myös palveluiden palauttamisesta. Keskeisiksi lähipalveluiksi mielletään; julkiset peruspalvelut, lähikauppa palveluineen, posti ja postinkanto, joukkoliikenne, kirjasto(auto), ja niin edelleen. Yksityisten- ja kolmannensektorin tuottamat ja

ylläpitämät palvelut: koti- ja siivouspalveluista kylätaloihin, teatteriin ja muuhun ammattilais-/asiantuntija -apuun, joiden saavutettavuutta, näkyvyyttä, tuotteistamista ja verkostoitumista on edelleen mahdollista kehittää. (Kaulamo 29.11.2012.)

Tiivistelmä Pilottihankkeen kohderyhmästä; Hyödynsaajat: Maaseudun asukkaat, kylät, kunnat, kyläkaupat ja muut alueen yritykset ja 3 sektorin toimijat. Hankkeessa uudistetaan kyläkaupan monitoimikonseptia käyttöliittymä ajattelulla siten, että fyysisten ja verkkopalveluiden yhdistämällä voidaan tarjota maaseudun asukkaille kannattavasti kattava yksityisten ja julkisten palveluiden paketti.

Tiivistelmä toimenpiteet; Pilotoidaan yksityisten ja julkisten palveluiden toteutusta kyläkaupoissa. Toteutus voi perustua sähköisen kaupan ratkaisuihin tai perinteisiin toimintamalleihin. Toteutetaan sähköinen asiointiportaali, jonka alle kootaan tarjolla oleva palvelu portfolio. Kaupan monipalvelumallin osalta arvioidaan paikallisesti sekä toiminnan taloudellisia että sosiaalisia vaikutuksia. Tiivistelmä tulokset; Kyläkauppa fyysisenä ja sähköisenä käyttöliittymänä, portaali, perinteiset lisäpalvelut laajempaan käyttöön uusin muodoin, uudet lisäpalvelumahdollisuudet esille ja käyttöön, elin- ja vetovoimallisuuden lisäys (kauppa, kylä, kunta), tulevaisuuden kyläkaupan visio. Tiivistelmä vaikutukset; Kyläkaupan palvelukonseptin uudistamis kokemuksia erilaisista palvelukonsepteista ja palveluyhdistelmistä osana kyläkauppaa; uusien kyläkaupakonseptien kaupallinen hyöty; selvitetään, mitä lainsäädännöllisiä uudistuksia vaadittaisiin kyläkaupakonseptien uudistamiseksi; mitä tulevaisuuden kyläkaupalla kunnassa ja kylällä ymmärretään ja miten sitä haluttaisiin kehittää; miten kunnan alueiden käytön suunnitelmat painottuvat suhteessa olemassa olevaan maaseudun palvelurakenteeseen (Kaulamo 29.11.2012).

Keskustelussa koettiin, että kysely avasi sitä, mitä kyläläiset haluaisivat kyläkaupalle sekä mihin suuntaan olisi tulevaisuudessa mentävä. Kyläkaupalla on keskusteluun osallistuneiden mielestä hyvät palvelut ja kyläkauppa tuo vireyttä Konnuslahdelle. Keskustelussa esiin nousseita kylätoiminnan kehittämissuunnitelmia oli muun muassa hygieniapassi ja järjestymiesoikeus -koulutuksen järjestäminen kyläläisille. Tarkoituksena on, että tällaisten oikeuksien omaavia henkilöitä löytyisi omalta kylältä, jotta erilaisia tilaisuuksia olisi mahdollista järjestää sekä monipuolistaa entisestään tapahtumatarjontaa. Keskusteltiin myös liikuntapalveluiden tarpeellisuudesta omalla kylällä. Maamiesseurain talolla on järjestetty omankylän sählyiltoja, joita haluttaisiin jatkaa pienen tauon jälkeen. Ehdotettiin myös järjestettäväksi perjantaitansseja sekä Soisa-

lo-opiston järjestämää terveysliikuntaa. Uudeksi asiaksi nousi tarve löytää 'kävelylenkkivetäjä omalta kylältä, joka liikuttaisi kyläläisiä luonnossa ja lenkkipoluilla yhdessä sovittuina ajankohtina.

Kylän kohdalla on toteutettu katuvalaistuksen laittoa, mutta niukkenevista kunnan varoista ei ole kuitenkaan riittänyt varoja toteuttaa valaistusta loppuun asti. Tästä syystä heillä on ollut tarkoituksena edesauttaa projektin loppuun vientiä niin että myytäisiin pylväitä kyläläisille tai muille tahoille, jotka tahtoisivat osallistua projektin loppuun viemiseen.

Keskusteltiin mahdollisuudesta järjestää keskustelutilaisuus Konnuslahdella ennen kunnanvaltuuston kokouksia, jotta kuntalaisten ääni ja tunnot välittyisivät valtuutettujen kautta valtuuston kokouksiin. Kylältä on kuluvalle kaudelle 2013–2016 valtuustoon päässyt kuusi henkilöä. Näillä henkilöillä on luonnollista tahtoa viedä oman kylän asioita eteenpäin ja pitää vireillä syrjäkylien asioita.

Onko mahdollista tuoda kyläkaupalle kunnan tuottamaa terveyspalvelua kaksi kertaa kuukaudessa noin yhdestä kahteen tuntiin kerrallaan? Tähän kysymykseen saatiin Leppävirran kunnan perusturvajohtajalta perusteltu EI vastaus. Kunnan tarkoituksena on keskittää terveyspalvelut kustannusäästöjen vuoksi. Kunnalla ei ole tarvetta hajauttaa palveluja kylille.

Konnuslahden koululla toiminut vanhustenpäivätoiminta loppui siksi, koska toiminta-aste oli alle kymmenen vanhusta. Tällainen toiminta sitoo hoitohenkilöstöstä kaksi henkilöä. Toiminta on tehokkaampaa suuremmissa yksiköissä, siksi toimintaa tarvitsevat henkilöt kuljetetaan Palvelukyydillä kuntakeskukseen, jossa käy enemmän asiakkaita. Perusturvajohtajan mukaan hajautettua mallia on haasteellista toteuttaa, koska resurssit ovat niukat. Leppävirran kunnalla on nopeasti heikentyvä talous. Vuoden 2013 veroprosenttia tullaan nostamaan yhdellä prosenttiyksiköllä ja silti on tulossa alijäämäinen tulos. Kunnalla on tässä tilanteessa haasteellista järjestää lakisääteisetkin palvelut, joten ylimääräisille vapaaehtoisille palveluille ei ole mahdollisuutta. Hajautettu terveyspalvelu ei ole kustannustehokasta. Terveyspalvelu, jota voitaisiin tarjota hajautetusti, olisi sairaanhoitajan palvelut. Toimenpiteet, joita sairaanhoitaja pystyy tekemään, ovat rajoitettuja ja pieniä. Hajautetussa terveyspalvelupisteessä, jos sairaanhoitajan vastaanotolta jää pois 1-2 asiakasta, ei sairaanhoitajalla ole mahdollisuutta tehdä korvaavia tehtäviä. Toisin kuin pääterveysasemalla on mahdollista tehdä vaihtoehtoisia töitä poisjääneiden asiakkaiden vastaanottoajoille. Halutussa verenpaineenmittaus asiassa kyläyhdistyksen jäseniä kehoitettiin olemaan yhteydessä Sydänyhdistyksen jäseniin. Heillä voisi olla innokkuutta toteuttaamaan teemapäivä Konnuslahdella esimerkiksi verenpaineen mittauksen tiimoilta.

Keskustelussa tuli esiin myös kyläkaupalla järjestetty influenssarokotustapahtuma. Kahden tunnin aikana rokotettiin 50 henkilöä. Tällaisia tapahtumia on mahdollista järjestää myös jatkossa

tapahtuman tehokkuuden vuoksi. Keskustelussa mukana ollut Sydänyhdistyksen hallituksen henkilö lupasi ottaa verenpaineen mittaus tapahtuman esille yhdistyksenkokouksessa.

Keskusteltiin kyläkaupalla järjestettävästä joulunavaustapahtumasta, jonne on tulossa jauhesammuttimia huoltava yhtiö esittelemään tuotteitaan ja samalla myymään tuotteita. Samaa ideaa voitaisiin käyttää myös esimerkiksi niin, että verenpainemittareita myyvä yhtiö tulisi teemapäivänä myymään ja esittelemään tuotteitaan ja samalla tarjoaisi verenpaineen mittausta.

Kysymysten 2, 3 ja 4 taholta perusturvajohtaja kehotti ottamaan yhteyttä liikuntapalveluja hoitavaan tahoon ja siellä sivistysjohtajaan. Hänen vastuualueena ovat muun muassa kyläkoulujen kaukaloasiat, hiihtoladut ja liikuntapalvelujen ostoon liittyvät asiat. Kokemuksen mukaan kyläkoulujen vapaaehtoisvoimin kunnossapidetyt luistelukaukalot ovat aiemmin syksyllä ja paremmin huollettuja talven aikana, kuin keskusta alueella kunnan toimesta hoidetut kaukalot. Kyläläiset kokevat oman kylän kaukalon tärkeäksi kyläläisille eli meille ja omista asioista pidetään paremmin huolta, kuin sellaisissa tilanteissa, joissa tällaista kytkentää ei voida osoittaa. Pentti Kaulamon mukaan kun muun muassa kaukaloiden kunnossapitoon saadaan esimerkiksi avustusta bensiinikuluihin se mahdollistaa motivaation kasvua ja positiivisen pallon vyörymistä eteenpäin. Tämä mahdollistaa kyläläisten aktiivisuuden kasvua ja halua osallistua yhteisten asioiden hoitamiseen. Yhteinen toiminta johtaa alueen elinvoimaisuuteen ja kuinka kyläläiset kokevat oman kylänsä.

Pentti Kaulamo käytti esimerkkinä perunantuottajien verkostoitumista, heillä olisi mahdollisuus tarjota suurempia kokonaisuuksia muun muassa kunnalle. Yksittäinen perunantuottaja ei pysty tarjoamaan kunnalle sellaista määrää perunaa mitä tarvitaan. Kunnan tarjouskilpailuissa voittaa tiettyjen kriteerien mukaan halvimman tarjouksen antanut tuottaja. Verkostoituminen mahdollistaisi pienien tuottajien volyymin kasvun, kun he tekisivät yhdessä tarjouksen, jolla he mahdollisesti pärjäisivät tarjouskilpailussa. (Kaulamo 29.11.2012.) Pienyritysten yhdessä tekeminen ja verkostoituminen suurentaisivat palveluvalikoimaa ja näin mahdollistaisi asiakastyytyväisyyden kasvun. Tässä tapauksessa kyläläisten olisi mahdollista saada tarvitsemaansa palvelua omalta kylältä. Pentti Kaulamon mukaan erikoistuvat yrittäjät voisivat verkostoitua ja siten yhdessä tuottaa suurempia kokonaisuuksia.

Perusturvajohtajan mukaan kunnalla ei ole erityistä intressiä järjestää kehitysjohtaja tai muuta vakanssia opettamaan yrittäjiä tekemään esimerkiksi tarjouksia. Hänen mielestään yrittäjäjärjestöt ovat tahoja, joidenka tulisi toteuttaa koulutusta tai ohjausta yrittäjille. Keskusteltiin, myös kuinka olisi mahdollista saada oman kunnan yritykset töihin omalle kunnalle, eikä niin että leppävirtalaiset yrittäjät ajavat Pieksämäkeen töihin ja päinvastoin. Todettiin, ettei tarjouksia pyydetä yhtenä kriteerinä voi olla kotipaikka kuten ei myöskään virkoja täytettäessä. Täl-

laisen kriteerin käyttämisen estää jo EU:n asettamat kilpailutussäännöt. Kunta määrittää kriteerit ja se yritys, joka parhaiten täyttää määritetyt kriteerit tulee saamaan työn. Tarjouskriteerien täyttämiseen voisi olla apuna se, että paikalliset yrittäjät verkostoituisivat tehokkaammin ja siten pystyisivät tarjoamaan kattavampia kokonaisuuksia.

Keskiviikon 3.10.2012 Warkauden lehdestä saatiin lukea Leppävirran kunnan aikeista yhdistää kolme kyläkoulua. Suunnitelmissa on Konnuslahden, Kurjalan ja Mustinsalon kyläkoulujen yhdistäminen ja uuden koulurakennuksen tekeminen Konnuslahdelle. Toteutuessaan ratkaisu olisi mieluisa konnuslahtelaisille. Ratkaisulla tulisi olemaan ratkaiseva virkistytävä vaikutus Konnuslahteen. (Warkauden Lehti 3.10.2012.) Koulun keskittyminen Konnuslahden kylälle vaikuttaisi varmasti vakituisten asukkaiden määrään kylällä. Koulun läheisyys vaikuttaa nuorten sekä perheiden tulemiseen ja pysymiseen kylällä.

Keskusteltiin Warkauden lehdessä uutisoidusta ehdotuksesta, että Mustinsalon, Kurjalan ja Konnuslahden koulut yhdistettäisiin ja uusi koulurakennus rakennettaisiin Konnuslahteen. Hluttiin tietää taustoja, mistä tällainen ehdotus on lähtenyt liikkeelle. Perusturvajohtajan mukaan asia on lähtenyt pohdintaan siitä että, Mustinsalon koulusta on löytynyt kosteusvaurio ja lapset on jo nyt kuljetettu eri kouluihin. Samalla on tullut esiin myös, että Konnuslahden ja Kurjalan kyläkoulut kaipaavat remonttia. Yhtenä vaihtoehtona on noussut esiin mainittujen koulujen yhdistäminen ja uuden koulurakennuksen rakentaminen Konnuslahteen. Asian suunnittelulle on osoitettu määräraha kunnanvaltuustossa. Päätöksiä asiassa tehdään aikaisintaan syksyllä 2013, mahdollisesta toteutuksesta ei ole vielä aikataulua. Siinä tapauksessa, jos uusi koulu rakennettaisiin Konnuslahteen, olisi mahdollista toteuttaa esimerkiksi iltapäivätoimintaa koululla tai esiopetusta. Tämä ei kuitenkaan kuulu hänen substanssialueeseen, joten hän ei voi enempää kommentoida asiaa. Perhepäivähoitajien lomien sijaisuuksia on haastavaa järjestää kun ei ole sijaisia, tähän kysymykseen ratkaisun voisi tuoda uuden koulurakennuksen rakentaminen Konnuslahteen. (kysymys 8.) Perusturvajohtajan mukaan tyhjillään olevia koulurakennuksia ei ole kannattavaa ylläpitää vain muutamien siellä toteutettavien tapahtumien vuoksi. Hänen mielestään kyläläisten olisi mietittävä, miksi on niin, kun kyläkyselyssä kysytään esimerkiksi jumpparyhmän tarpeellisuutta ja järjestetäänkö sellainen, niin useat kymmenet ovat sitä mieltä että sellainen tarvitaan. Sitten kun jumpparyhmä alkaa paikalla, on vain neljä ihmistä. Hän peräänkuuluttaa sitä, kun jotakin palvelua halutaan ja toivotaan, sitä myös käytettäisiin, kun sitä on tarjolla.

Keskusteltiin rantarakentamisesta (kysymys 7.), että Konnuslahdella on ranta lähellä missä hyvänsä. Ihmeteltiin, miksi lähelle rantaa rakentaminen on vaikeaa. Mahdollisesti, jos rakentamisrajoitusta lievennettäisiin, se saattaisi tuoda kylälle uusia asukkaita ja näin edistää kylän elinvoimaisuutta. Monet rakentajat ja asuinpaikan valitsijat arvottavat rantatontteja sekä mahdollisuutta suuriin tontteihin. Näin ollen rakentamismääräysten tarkentaminen ja mahdollinen lie-

ventäminen toisi eloa kylälle. Uusille ja entisille asukkaille tänä päivänä tärkeä tieto olisi myös laajakaista yhteyksien kuntoon saattaminen.

Kylän houkuttelevuuden ja elinvoimaisuuden kannalta tärkeänä asiana pidettiin myös ajantasaisia nettisivuja. Olisi tärkeää, että sivuja päivitetäisiin säännöllisesti. Pidettiin tärkeänä sitä, että olisi nimetty henkilö vastaamaan sivujen päivityksestä ja sisällön tuottamisesta. Keskustelussa tuli ilmi myös, että olisi tärkeätä saada kyläsuunnitelma näkyviin nettisivuille.

6 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTIA, POHDINTAA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Opinnäytetyön aiheena oli tehdä lisäpalvelukartoituskysely Konnuslahden kylälle ja kyläkaupalle. Kyselyn lisäksi tarkoituksena oli tarkastella kunnan ja kyläyhdistyksen suhdetta sekä ymmärtää, kuinka yhdistystoiminta on kehittynyt suhteessa aikaan ja ihmisiin. Tavoite täsmentyi prosessin aikana. Ensin oli tärkeintä löytää kyselyyn luontevasti kuuluvat kysymykset. Käydä neuvotteluja toimeksiantajan ja ohjaajan kanssa, jotta kyselyyn tulisi oikeat sekä riittävän laajat kysymykset. Kirjalliseen aineistoon perehtymisen myötä myös työn suunta selveni.

Konnuslahden kylän toiminta on viime vuosina keskittynyt Pentti Kaulamon kyläkaupalle ja Maa- ja kotitalousseurantalolle. Merkittävämpiä tapahtumia lähivuosina ovat olleet tienpientareiden puhdistustyöt, juhannuskokon teko sekä uimarannan kunnostustyöt. Keskustelujen perusteella heillä on vireätä toimintaa kylällä. Lähitulevaisuudessa olisi harkittava Maa- ja kotitalousseuran ja Konnuslahden kyläyhdistyksen yhdistämistä. Kyseistä asiaa on jo pohdittukin. Heillä on jo nyt paljon yhteistyötä, mutta yhdistymällä he ovat vahvempia toimijoita Konnuslahdella. Yhdistymistä puolustaisi myös se, että kylällä on kuitenkin suhteellisen vähän asukkaita. Kaksi yhdistystä toimii ja tekee asioita rinnakkain, jolloin heidän tehtäväkentät varmasti toimivat lomittain ja myös niin sanotusti toisen alueelle. Konnuslahden haasteena on asukkaiden väheneminen sekä kyläyhdistyksen toimintaa kehittävien ihmisten harvalukuisuus. Kylällä asuu ikäihmisiä, jotka tahtovat pysyä siellä ja heille on taattava riittävä palvelurakenne tai sellainen toimintamalli, että heidät voidaan viedä palvelujen äärelle. Konnuslahdelle on myös halukkaita uusia asukkaita. Kyläläiset tahtoisivat vaikuttaa kaavoitukseen niin, että rantatonteille olisi mahdollista rakentaa. Nämä uudet asukkaat tahtovat saada palveluita läheltä, siten, että heillä on mahdollisuus asua kauniissa kyläyhteisössä. Uusien asukkaiden myötä kyläyhdistyksellä olisi mahdollisuus terävöittävää toimintaansa. Kylä tekisi itsensä houkuttelevammaksi, jos heillä olisi mahdollisuus terävöittää toimintaansa jo nyt. Se taas vaatisi aktiivisia toimijoita, joiden avulla uudistukset olisi mahdollista toteuttaa. Keinoina olisi mahdollista käyttää kyläsuunnitelman tekoa, joka sitten laitettaisiin esille Konnuslahden kyläyhdistyksen nettisivuille. Kyläsuunnitelman teko prosessi on mahdollista, kun kylällä ja kyläyhdistyksessä on riittävä määrä aktiivisia toimijoita. Kyläsuunnitelman esille tuominen osoittaa kylän aktiivisuutta, joka näin muuttajien näkökulmasta katsottuna edistäisi kylän haluttavuutta asuinpaikaksi. Uusien asukkaiden myötä kylän palvelurakenteella on mahdollisuus pysyä elinvoimaisena sekä sillä on myös mahdollisuus kasvaa.

Opinnäytetyötä kirjoittaessani pidin mielenkiintoisena aineistoon perehtymistä ja asioiden erinäkökulmien miettimistä. Osittain pirstaleisista osista olen pyrkinyt kokoamaan yhtenäisen opinnäytetyön. Uskoisin tällä näytteellä olevan käyttöarvoa myös Konnuslahden kyläyhdistykselle. Heidän halulleen kehittää yhdistystään ja terävöittämään visiotaan. Lisäpalvelutarvekysely

mahdollisesti osaltaan Konnuslahden kyläkaupan pääsyä mukaan Päivittäistavarakauppa ry:n Pilotihankkeeseen; Kyläkaupasta yksityisten ja julkisten palveluiden käyttöliittymä. Päivittäistavarakauppa ry:n Pilotihankkeen saaminen kyläkaupalle on positiivinen asia Konnuslahdelle. Pilotihankkeen aloituspalaverissa Konnuslahdella 14.3.2013 tuli esiin samansuuntaisia asioita kuin mitä tässä opinnäytetyössä on noussut esiin. Tärkeinä asioina pidettiin elinympäristön puhtautta, asumisen väljyyttä ja elinvoimaista palvelurakennetta. Tämä kaikki vaatii aktiivisia toimijoita. Yhteistyöllä ja yhteisvoimin on tehokkaampaa rakentaa ja uudistua. Palaverissa tuli ilmi myös sellainen näkökulma, että lähikylät tekisivät enemmän yhteistyötä ja näin olisivat vahvempia toimijoita alueella.

Opinnäytetyö prosessi oli mielenkiintoinen ja ajallisesti pitkä. Opinnäytetyön tekemiseen päättyi tämän kertainen opiskelujakso. Ensin työn aloittamien ja tekeminen tuntui työläältä ja vaikealta. Toimeksiantajan ja ohjaajan kanssa käytyjen alkuneuvottelujen jälkeen opinnäytetyön aihe selkeni. Heti aluksi aihe tuntui mielenkiintoiselta, koska harvaan asuttujen alueiden elinvoimaisuus on mielestäni tärkeää, koska jokaisella tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. Elävässä ja elinvoimaisessa kylässä on parempi asua. Ensimmäiset kuukaudet kuluivat aihekuvauksen ja työsuunnitelman suunnitteluun ja opinnäytetyön aihepiirin rajaamiseen. Näihin alkuvaiheisiin olisi voinut käyttää aikaa enemmän ja käytetyn ajan olisi voinut käyttää tehokkaammin. Opinnäytetyön sisältö ja laajuus tarkentui koko prosessin ajan. Opinnäytetyö alkoi kyläkauppiaan toiveesta teettää lisäpalvelukysely. Hänen ja kyläyhdistyksen toiveena oli selvittää palveluja, joita kyläläiset mahdollisesti haluaisivat ja tarvitsivat Konnuslahden kylälle. He tahtovat pitää asuinkylänsä elossa ja elinvoimaisena. Riittävällä palvelurakenteella, joka houkuttelee asukkaita kylälle, se on mahdollista. Näistä lähtökohdista opinnäytetyö sai alkunsa.

Lisäpalvelukartoitukselle tarvittiin kyselylomake. Alkuvaiheessa etsin tietoa tehokkaasti kirjallista- ja nettilähteistä. Selvitin millaisia kyselyjä on aiemmin tehty. Kyselylomake muokattiin Konnuslahden kylän ja kyläkaupan tarpeita vastaavaksi. Lomake itsessään oli riittävän hyvä, mutta vastausten keräämisessä olisi pitänyt toimia tehokkaammin olemalla itse läsnä kesäisissä tapahtumissa kyläkaupalla. Kesän aikana kävin läpi aihepiiriin kuuluvaa aineistoa ja rajasin käytettävän lähdeaineiston määrää. Syyskuussa oli aika analysoida vastauslomakkeilla olevat vastaukset. Kyläkauppias tarvitsi käyttöönsä väliraportin kyselyn tuloksista, joita hän esitteli Päivittäistavarakaupan kokouksessa. Teetetty kysely oli osaltaan auttamassa kyläkaupan pääsyä pilotihankkeeseen mukaan.

Varsinainen kirjoitustyö oli ajoittain haastavaa. Minulle oli hyvä keino antaa tekstin välillä levätä ja sitten taas jatkaa, koska silloin löysi tekstistä virheitä ja epä johdonmukaisuuksia, joita ei ensimmäisellä kerralla huomannut. Koko opinnäytetyö kypsyi ajan kuluessa. Toisaalta olisi ollut

hyvä puristaa työ nopeammin paketiksi, jota sitten olisi voinut muokata. Nyt työ valmistui osakokonaisuuksina, joita sitten muokattiin tarpeen mukaan.

Aluksi oli kiinnostavaa tutkia opinnäytetyöhön liittyvää kirjallista aineistoa. Työn edetessä mielenkiintoisinta oli olla mukana herättelemässä kyläläisten ajatuksia keskustelutilaisuudessa. Mielenkiintoista oli myös saada osallistua PTY:n pilottihankeen aloitus palaveriin kylällä, jossa tuli esiin samansuuntaisia kysymyksiä ja vastauksia, kuin itse järjestetyssä keskustelutilaisuudessa. Minun opinnäytetyö prosessi loppuu työn hyväksytyksi tulemiseen, mutta kylän toimet elinvoimaisuuden ja jatkuvuuden takaamiseksi kylällä jatkuu siitäkin eteenpäin.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

Gretschel, A. 2002. Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina, Artikkeleita osallisuudesta. Helsinki: Kunta-talon paino.

Halhead, V. 2004. Suomen kylätoimintaliike & Euroopan maaseutuliikkeet. Sälekarin Kirjapaino Oy.

Harju, A. 2003. Yhteisellä asialla Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Vantaa: Dark Oy.

Harju, A. 2004. Järjestön kehittäminen. Kokemäki: Satakunnan Painotuote.

Heikkilä, T. 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hokkanen, L., Kinnunen, P., & Siisiäinen, M. 1999. Haastava kolmas sektori. Pohdintoja tutkimuksen ja toiminnan moninaisuudesta. Jyväskylä: Gummerus Kirja-paino Oy.

Hyyryläinen, T. 1994. Toiminnan aika. Tutkimus suomalaisesta kylätoiminnasta. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Hyyryläinen, T. 2008. Yhteisöllisyys. Näin tehtiin Maaseudun kehittämisohjelmat 2000 -2006. Yhteisöllisyys. Porvoo: Painoyhtymä Oy.

Kankkunen, Keijo 2012. Maa- ja kotitalousseuran jäsen. Konnuslahden maa- ja kotitalousseura. Konnuslahti 1.9.2012. Haastattelukeskustelu.

Kaulamo, Pentti 2012. Kauppia. Sekatavarakauppa P.Kaulamo. Konnuslahti 7.5.2012. Haastattelu-keskustelu.

Kaulamo, Pentti 2012. Kyläyhdistyksen varapuheenjohtaja. Konnuslahden kyläyhdistys. Konnuslahti 1.9.2012. Haastattelukeskustelu.

K-Extra Pentti Kaulamo:n www-sivu [viitattu 11.5.2012]. Saatavissa: <http://www.kaulamo.fi/>

Konnuslahti kyläyhdistys ry:n www-sivu [viitattu 11.5.2012]. Saatavissa: <http://konnuslahti.fi>.

Koskela, M. & Passoja, S. 2007. Kansalaisena Suomessa ja Euroopassa. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Kuisma, J. & Peltonen, T. 2002. Kyläsuunnittelun opas. Miten kehitämme ja kaavoitamme kyläämme 2000 – luvulla. Porvoo: WSBookwell Oy.

Kuntalaki L1995/365. Finlex. Lainsäädäntö [viitattu 30.8.2012]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365>.

Kylätoiminnan tuki 2012. Kylätoiminnantuki [verkkosivu]. Kylätoiminnan tuki. [viitattu 30.8.2012]. Saatavissa: <http://www.kylatoiminnantuki.fi/kylasuunnitelmat/turvallisuussuunnitelma>

Laurila, P. 1993. Työ ja asukkaat elävässä kylässä. Helsingin yliopisto. Raportteja ja artikkeleita Nro 20.

Lavonen, Meisalo & al. 2012. Luovan ongelmaratkaisun työtavat [verkkajulkaisu]. Helsingin yliopisto [viitattu 5.5.2012]. Saatavissa: <http://www.edu.helsinki.fi/malu/kirjasto/lor>

Leppävirran kansalaisopiston perinnepiiri 1994. Tarinoita tuvista ja tantereilta. Leppä-virran kansalaisopiston Konnuslahden perinnepiirin ryhmätö 1991-1994. Pieksämäki: Raamattutalo.

Nonprorit - palvelut Oy 2012. Nonprofit [verkkosivu]. [viitattu 2.11.2012] Saatavissa: <http://www.nonprofit.fi/suomi/pdf/missio.pdf>

Ojasalo, K., Moilanen, T., & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät Uudenlaista osaamista lii-ketoimintaan. Helsinki: WSOYpro Oy.

Pehkonen, A. 2004. Kylä kutsuu... Tutkimus tulomuuttoprosesseista maaseudulle. Helsinki: Yliopisto-paino.

Peltonen, T. 2002. Pienten koulujen esiopetuksen kehittäminen – entisajan alakou-lusta esikouluun. Oulu: Oulun yliopisto.

Puotinen, Pia 2012. Yritysneuvoja. Uusyrittäjäkeskus Wäläky. Varkaus 3.4.2012. Keskustelu.

Sallinen, S. 2011. Elinvoimainen kunta [verkkajulkaisu]. [viitattu 27.12.2012] Saatavissa: <http://www.kunnat.net/fi/palvelualueet/uusikunta2017/aineistoa/julkaisut/Elinvoimainen%20kunta.pdf>

Salmikangas, A-K. 1998. Osallisuus suomalaisessa yhteiskunnassa. Helsinki: F.G. Lönnberg.

Savonia ammattikorkeakoulu 2012. Savonia [verkkosivu]. Savonia ammattikorkeakoulu. [viitattu 30.8.2012]. Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/tutustu-savoniaan>

Suomen Kuntaliitto 2012. Kunnat [verkkosivu]. Suomen Kuntaliitto. [viitattu 30.8.2012]. Saatavissa: <http://www.kunnat.net/fi/palvelualueet/demokratia/osallistuminen/Sivut/default.aspx>.

Suomisanakirja 2012. Instituutio [verkkosivu]. Suomisanakirja. [viitattu 2.11.2012]. Saatavissa: <http://suomisanakirja.fi/instituutio>

Suomisanakirja 2012. Sosiaalinen [verkkosivu]. Suomisanakirja. [viitattu 2.11.2012]. Saatavissa: <http://suomisanakirja.fi/sosiaalinen>

Tappura, S. 2009. Toimintatutkimus [verkkójulkaisu]. Tampereen teknillinen yliopisto [viitattu 27.12.2012]. Saatavissa : http://matriisi.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatko-opintosemma/2008/Tappura_Toimintatutkimus090109.pdf

Thitz, Katri 2012. Kyläyhdistyksen jäsen. Konnuslahden kyläyhdistys. Konnuslahti 1.9.2012. Haastattelukeskustelu.

LIITE 1

KARTTA KONNUSLAHTI

Lähde: <http://maps.google.fi/maps?hl=fi&tab=wl>

LIITE 2

KONNUSLAHDEN KYLÄN JA KYLÄKAUPAHN LISÄPALVELUTARVEKARTOITUS KYSELYLOMAKE

Konnuslahden kylän/kyläkaupan lisäpalvelutarvekartoitus

Ympyröikää oikea numero. Tarvittaessa kirjoittakaa vastauksenne sille varattuun tilaan. Kiitos!

1. Olen/olemme 1 vakituinen/vakituisia asukkaita, olemme asuneet kylällä _____ vuotta.
2 kesäasukas/-asukkaita, olemme kylällä n. _____ kuukautta vuodessa.
2. Vastaaajan sukupuoli 1 Nainen 2 Mies
3. Ruokakuntaanne kuuluu 1 eläkeläisiä _____ kpl
2 työkäisiä _____ kpl
3 lapsia alle 7 v _____ kpl
4 lapsia 7 – 15 v _____ kpl
5 lapset yli 15 v _____ kpl

Jos Konnuslahden **kyläkaupassa / kylässä** olisi seuraavia palveluja tarjolla, käyttäisikö ruokakuntanne palveluja? Ympyröikää mielipidettänne vastaava numero ja kirjoittakaa viivalle kuinka usein palvelua todennäköisesti käyttäisitte.

	Ei käyttäisi	En osaa sanoa	Kyllä käyttäisi	
4. hierontapalvelu	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
5. jalkahoito	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
6. parturi/kampaamo	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
7. kauneudenhoito	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
8. terveydenhoito	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
(verenpaineenmittaus yms. palvelu) Esim. Mitä? _____				
9. kotipalvelu	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
(lääkkeiden jakopalvelu ja muu kotiapu)				
10. seurakunnan diakoniatyö	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
11. vanhusten päivätoiminta	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
12. vanhusten hoito	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
13. lasten päivätoiminta	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
(lukuhetki, toimintatuokio, askartelua 1-2 tuntia)				
14. lasten hoito	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
15. vapaa-ajan toimintaa	1	2	3,	____kertaa/kuukausi
(Esim. sauvakävely, muu yhteistoiminta) Millaista? _____				
16. Kaipaen jotain muuta. Mitä? _____				

Konnuslahden kylän/kyläkaupan lisäpalvelutarvekartoitus

17. talkkari/mökkitalkkari -palvelua? Ei käyttäisi En osaa sanoa Kyllä käyttäisi ____kertaa/kuukausi

Mitä seuraavista talkkaripalveluista käyttäisitte? Ympyröikää mielipidettänne vastaavat vaihtoehdot.

1 lumenluonti	2 lumenpudotus	3 polttopuidenteko
4 lämmittäminen	5 rännientyhjennys	6 pienkorjaukset
7 ruohonleikkuu	8 laiturin nosto/lasku	9 puutarhan hoito
10 lehtien haravointi	11 veneen kääntö	12 valvontapalvelut
13 siivouspalvelut	14 veden kanto	15 maton pesu
16 puutarhakalusteiden siirto	17 mökin kesänavaus	18 mökin talveen sulkeminen
19 ulko WC:n huoltotyöt	20 kaupassa käynti	21 auton renkaiden vaihto

22 jotain muuta Mitä? _____

Kiitos vastauksestanne! Hyvää kesää!

Tietoni saa luovuttaa palvelun tarjoalle Kyllä Ei

Nimi _____

puh. no. _____

sähköposti _____

kotiosoite _____

lomaosoite _____

Haluan osallistua tuotepalkinnon arvontaan Kyllä Ei

Konnuslahden ja lähialueen palvelukartoituskysely. Kysely on avoinna 1.6. – 31.8.2012.

Kyselylomakkeita saatavilla K - extra Pentti Kaulamo, Vehmersalmentie 389 b, 79150 Konnuslahti, puh. 020 770 5511

Konnuslahden kylän lisäpalvelukartoitus

**Hei kyläläinen tai kesäasukas
teillä on paljon arvokasta tietoa, kuinka
yhteistä asuinalueita voidaan kehittää.**

**Kyselyn avulla on tarkoitus selvittää, kuinka Konnus-
lahti ja lähialueet pysyvät elinvoimaisina. Mitä palvelu-
ja haluatte saada läheltä?**

**Lisäpalvelukartoitus tehdään Konnuslahden kyläyhdis-
tykselle sekä kyläkaupalle. Kyselyn ja analysoinnin to-
teuttaa Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelija Var-
kaudesta. Vastausaika päättyy 31.8.2012.**

**Vastaamalla oheiseen kyselyyn olette mukana kehit-
tämässä Konnuslahden kylää ja kyläkauppaa!**

**Kiitos vastauksestanne sekä halustanne olla mukana
toimintaa kehittämässä.**

LIITE 4

ARVONTAJULISTE

Arvoisa vastaaja!

Yhteistietosi jättämällä voit voittaa jonkun viidestä palkinnosta.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvottavat palkinnot ovat

2 Philipsin kahvinkeitintä

sekä

3 Pirkka tuotekassia.

Palkinnot arvotaan 1.9.2012 klo 14.00.

Lisäpalvelukartoitus tehdään Konnuslahden kyläyhdistykselle sekä kyläkaupalle.
Kyselyn ja analysoinnin toteuttaa Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelija Varkaudesta.

Vastausaika päättyy 31.8.2012.

Vastaamalla oheiseen kyselyyn olette mukana kehittämässä Konnuslahden kylää ja kyläkauppaa!

Kiitos arvokkaasta vastauksestanne sekä halustanne olla mukana kehittämässä kylän toimintaa!